

K. u. K. Kiadó
Köves József

Írófaggtató
Valachi Anna

Nyerges András
A filológiai
gondatlanság
minősített esete

Kertész Ákos
Harcikutyák
és megfélemlített
emberek

Tarján Tamás
Nano Objekt

Interjú
John Lukaccsal
Szabó István

Lezser, gyors ecsetvonások
Beszélgetés Falcsik Marival

Fotó: Bazánth Ivola

Vajay Szabolcs: „GYŐZTÜNK MOHÁCSNÁL”
Történelmi regény
Egy, az ottmán sereg – elképzelt – arab tüzérének
életvallomása, granadai ifjúságától Budán
lenyugvó öregségéig. Középpontjában
a sorsdöntő mohácsi csatával. 1700 Ft

Háttér Kiadó
e-mail:
hatterkiado@vnet.hu
weblap:
www.hatterkiado.hu
Telefon: 329-7293

Szilágyi Attila: Sonka úr és Csók kisasszony
Ausztráliába vetődött 56-os magyar fiatalok
kalandos életútját tárja elénk a szerző
vérbő humorral és mikszáthi anekdotázó
kedvvel megírt, önéletrajzi ihletésű története.
1600 Ft

A család könyvespolcára

A Móra Kiadó ajánlja

Janikovszky Éva Bertalan és Barnabás

24 oldal, színes
ill. Réber László

Borbála néni és Boldizsár
bácsi levendulaszagú
kertjében boldogan élő
dakszliikrek vidám
kalandjairól szóló kötet,

Balthasar und Barnabas címmel németül is megjelenik, Irene
Kolbe tolmácsolásában.

1690 Ft / 1890 Ft

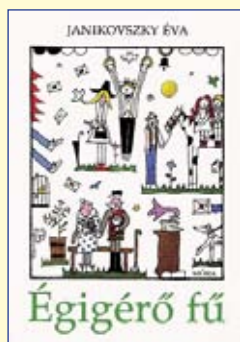

Janikovszky Éva Égigérő fű

85 oldal, ill. Réber László

Csuda dolgok történnek a régi bérházban,
ahol Misu Dezső bácsinál, Síróbaba
Kamilla kisasszonynál tölti a nyarat. A
könyvből sikeres tévéfilm készült, feled-
hetetlen színészek közreműködésével.

1490 Ft

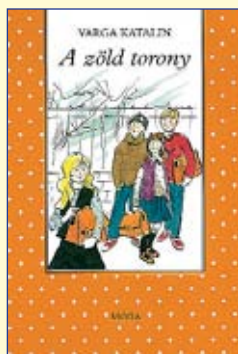
Varga Katalin A zöld torony (Pöttös könyvek)

192 oldal, ill. Zsoldos Vera

Zsuzsa, Zoltán és Péter kiskoruk óta
elválaszthatatlan jó barátok. Van egy
közös titkuk: a félig mesés, félig valóságos
romvár, a zöld torony, ahol a Világ Titka
rejtezik. Az igazán szép szőke Szilvia
feltűnése felrobbantja a baráti hármast és a

zöld torony egyre inkább elveszti varázsát...

990 Ft

Henning Mankell A fiú, aki a hóban aludt

(Az én könyvtáratam)

232 oldal, ford. Tótfalusi István,

ill. Békés Rozi

Joel tizenhárom éves, és minden vágya,
hogy megszabaduljon az unalmas, hideg
svéd városkától, ahol édesapjával él.

Elege van a télből, hóból és erdőkből.

A tengert akarja látni. És egy meztelen lányt... Henning Mankell
regénysorozatának harmadik kötetét veheti kézbe az olvasó.

1650 Ft

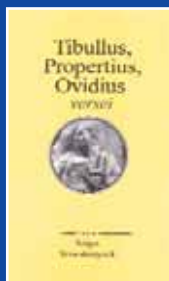
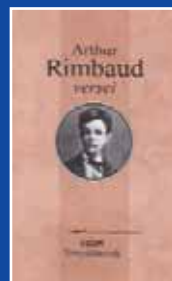

Janikovszky Éva Ráadás

144 oldal, ill. Sajdik Ferenc

Az olvasók biztatására indította útjára
utolsó kötetét Janikovszky Éva. „A ráadás
azé, aki kérte, aki várja. Fogadja szeretet-
tel.” Sokan kérték, várták: ezt bizonyítja a
könyv sikere.

1590 Ft

Sziget Verseskönyvek

Az 1999-ben indult gondos, szép kivitelű
sorozat a magyar és a világirodalom
klasszikus verseinek felfedezésére vagy
újrólvasására csábítja az olvasót olyan
hozzáértő, szakavatott szerkesztők se-
gítségével, mint Lator László, Ferencz
Győző, Szepe Tibor és természetesen
a sorozatszerkesztő, Réz Pál. A világirodalomból válogatott kötetek érdekessége,
hogy egy-egy verset több műfordító
tolmácsolásában is olvashatunk, össze-
hasonlíthatunk.

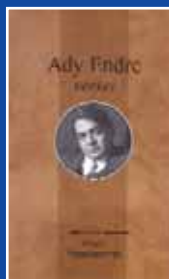
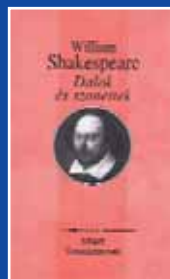
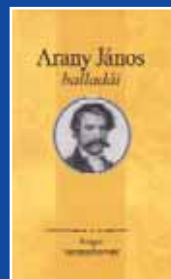
A könyveket a Saxum Bt. Forgalmazza.
1134 Budapest, Szabolcs utca 4.
Telefon/fax: 237-0659

A sorozat kötetei:

<i>Francois Villon versei</i>	1650 Ft
<i>Kínai és japán költők</i>	1480 Ft
<i>Arthur Rimbaud versei</i>	1750 Ft
<i>Catullus, Vergilius, Horatius versei</i>	1750 Ft
<i>Charles Baudelaire versei</i>	1650 Ft
<i>Tibullus, Propertius, Ovidius versei</i>	1750 Ft
<i>Shelley és Keats versei</i>	1750 Ft
<i>Paul Verlaine versei</i>	1650 Ft
<i>Amerikai költők</i>	1650 Ft
<i>Olasz költők</i>	1750 Ft
<i>Nagy László versei</i>	1750 Ft
<i>Szabó Lőrinc: A huszonhatodik év</i>	1380 Ft
<i>Orosz költők</i>	1750 Ft
<i>Arany János balladái</i>	1480 Ft
<i>Dsida Jenő versei</i>	1980 Ft
<i>William Shakespeare: Dalok és szonettek</i>	1980 Ft
<i>Ady Endre versei</i>	1980 Ft

Az Ünnepi Könyvhétre várható:
Beat költők
Kínai és japán költők 2. kiadás

A statisztika

■ A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése – mint már évek óta ilyenjárt – ismét közzétette az előző évi magyarországi könyvforgalom alakulását bemutató adatsorát. A könyvkiadók önkéntes adatszolgáltatásán alapuló statisztika szerint 2003-ban fogyasztói áron 56 milliárd 871 millió 989 ezer Ft értékben fogyott a könyv. (A vásárlók által ténylegesen kifizetett összeg a különböző kedvezményes vásárlási lehetőségek miatt megközelítően 2 milliárd Ft-tal kevesebb volt.)

Az adatsort olvasóink megtalálhatják lapunk 6. oldalán, emiatt az adatsor részletekbe menő bemutatására e helyütt nincsen szükség, ehelyett csak eltöprengnek rajta itt.

A 2002. évihez képest a forgalomnövekedés 5,8% volt 2003-ban: történelmi pillanat, a növekedés mértéke évek óta először nem haladta meg az infláció mértékét, s hogy ebből az idei évre mi következik, azt majd meglátjuk. Csak remélhetjük, hogy nem a trend megfordulását éljük mostanában, azaz nem egy leszálló ág kezdetén vagyunk a korábbi évek folyamatos növekedése után.

A teljes magyar könyvpiaci forgalma, 55 milliárd Ft mindenképpen hatalmas összeg, még akkor is, ha tudjuk, hogy az egyik legnagyobb magyar vállalatnak csupán az adózás utáni eredménye is csaknem a kétszerese ennek.

Ez az 55 milliárd Ft tartja – el, fent, lent, helyben – a teljes magyar könyvszakmát és részben a kapcsolódó vállalkozásokat, vagyis elsősorban a könyvkiadókat és a könyvkereskedőket, ebből részesednek a nyomdák, a grafikai stúdiók, a szerzők és a többiek. Ha így nézzük, már árnyaltabbá válik a szemünk elé táruló kép.

Tovább árnyalhatjuk, ha a könyvpiaci koncentrációjára vonatkozó adatot is figyelembe vesszük: az 55 milliárd Ft könyvkiadóknál maradó részének több mint felén 14 könyvkiadó osztozik meg. A maradék a többieké.

A forgalmi adatok nem tükrözik a ráfordítások mértékét, azt sem, hogy ezt a forgalmat mekkora könyvkészlettel érte el a szakma, és persze a nyereségességi viszonyok sem derülnek ki ebből a statisztikából.

A könyvszakma nyereségéről akkor lehetnének ismereteink, ha a május végén szolgáltatandó főkönyvi mérleg-adatokról is készülne statisztika.

Az a statisztika is érdekes lenne.

Kiss József

KÖNYVHÉT

A TARTALOMBÓL

Beszélgetés
Falcsik Marival
4. oldal

Interjú
John Lukaccsal
11. oldal

Beszélgetés
Szabó Istvánnal
13. oldal

Írófaggató
Valachi Annát
faggatta Nádra Valéria
16. oldal

4 **Lezser, gyors ecsetvonások**
Beszélgetés Falcsik Marival
(Csokonai Attila)

7 KÖNYVKILÁTÓ

11 **„Magyarország a hazám,
Amerika az otthonom”**
John Lukacs történetírásról,
pesszimizmusról s az aranykorról
(Mátraházi Zsuzsa)

13 **A maszkok mögött**
Beszélgetés Szabó Istvánnal
(Karafiáth Orsolya)

14 Kertész Ákos
**Harcikutyák és megfélemlített
emberek**

15 OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András
**A filológiai gondatlanság
minősített esete**

16 ÍRÓFAGGATÓ
Valachi Annát
kérdte Nádra Valéria

17 SZEMMAGASSÁGBAN
Tarján Tamás
Nano Objekt

18 SIKERLISTA

19 KOLOFON
K.u.K. Kiadó
Köves Józseffel
beszélget Nádor Tamás

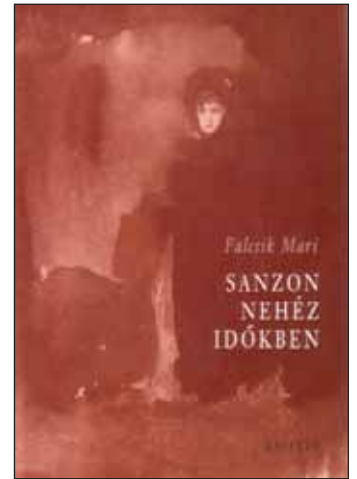
20 KÖNYVSZEMELVÉNY
Popper Péter: Az Írás
(Saxum)

21 KÖNYVSZEMELVÉNY
Osvát Ernő:
Az elégedetlenség könyvéből
(Kiss József Könyvkiadó)

Lezser, gyors ecsetvonások

Beszélgetés Falcsik Marival

A Magvető Kiadó legújabb „üdvöskéje”? Költészetünk újabb nagy felfedezettje? A költészethez visszahódítható művelt közönség kedvence? És tényleg egyszerűen csak így: Mari? A sajtó, rádió, televízió már „lecsapott rá”. Mint mondta, nekünk, a Könyvhétnek szívesen ad interjút, az előbbieken túl, mivel itt mindenekelőtt magáról a könyvről lesz szó. Címe: Sanzon nehéz időkben. Akkor hát, sans-gene, vágjunk bele!

■ – Mikor írtad e kötet legkorábbi versét? Mikor született meg első sora, első darabja?

– Napra megmondhatom. 2000. március 26-án írtam először egy nagyobb adag olyan verset, ami nekem is tetszett. Dalszövegeket gépeltem magamnak, hogy majd fordítanám őket, pl. a Bridge over trouble water-t, és szépen átcúsztam valami másba, megszületett az első négy soros. A dalszöveg elúszott, előjött a magamé. El voltam hűlve, mi történt. Néztem őket: a formájuk nagyon-nagyon passzent, talán túlságosan is szabályos, fényes dalocskák voltak. 2000 novemberétől aztán etapokban jöttek a versek, egy adagban tíz-tizenöt, aztán hónapnyi csönd, és megint egy adag. Egyszerre megrendül-

tem: ez már több, mint formakultúra, rím stb.– ez már költészet.

– Egy ilyen érett, egységes kötet általában hosszabb idő alatt hoznak össze a költők. Am a végeredmény szempontjából ez mindegy is...

– Bizonyos furcsa módon ez is hosszabb idő alatt született, hisz meg nem írva is bizonyára vázlatolódtak bennem. Egyébként azelőtt nem művek nélküli költőként tartottam magamat számon, hanem művek nélküli íróként. Pedig amiket régebben írtam, azok is nagyon szabad, lírai prózák voltak, ömlő prózaversek. Gyanús lehetett volna a szemlélet, a megközelítés, mégsem fedeztem fel, hogy ez a költészet felé megy – a zeneiség, a képek, kísérlet a láthatatlan láthatóvá tételére...

Biográfia

Falcsik Mari 1956-ban született, Budapesten. Budán nőtt fel. Diplomáját az ELTE Bölcsészkarának magyar–könyvtár szakán szerezte 1980-ban. Utolsó állami munkahelye 1982-ben a Móra Kiadó, azután a rendszerváltásig – tudatos elhatározással – nem foglal el állami állást. Szokatlanul korai időponttól, 1982-től kezdve szabad szellemi foglalkozásúként tartja fenn magát, sikeres magyar nyelv és irodalom előkészítőket vezet, angolt tanít, fordít, tolmácsol stb. E magánfórumain terjesztve a hivatalos tananyagot bőven meghaladó irodalmi és kultúrtörténeti tudásanyagot, mintát ad valamiféle kívülálló, privát szabadgondolkodásra is. 1995–1998-ban egy kísérleti nyolcosztályos gimnáziumban tanít magyart, és a kísérlet keretében középiskolai irodalomtörténeti jegyzeteket ír. 1998–99-ben a Kortárs Irodalmi Központ asszisztense. 1999 óta ismét szabadúszó. Verseit 2001 óta közli a Holmi, a Jelenkor és az ÉS. Első verseskötetét 2004. január 30-án jelentette meg a Magvető.

– A 2000–2001-ben írt verseid aztán megjelentek, mégpedig rangos lapokban...

– Erős rostálás után kb. húsz verset összetéve, föléjük írva egy álnevet, egy idegen laccímet, 2001 augusztusában megcéloztam a Jelenkort és a Holmit. Ez a rejtőzködés azért volt fontos, mert itt-ott már szerepeltem az irodalmi életben és semmiféle módon nem szerettem volna, hogy ez befolyásolja a lektoraimat. Mondták már rám, hogy elitista vagyok – vállalom. Úgy gondoltam, ha ezek a lapok (hozzájuk csatlakozott még az ÉS) nem jelentetik meg, ha az a ver-

dikt, hogy nem annyira jók, hogy megjelentessék őket, akkor nem is szeretnék megjelenni. A középmezőnyben nagyon sokan vannak, oda már nem kell ember. Vagy jók ezek a versek annyira, hogy itt lejönnék, vagy nem kell őket kiadni.

– Kik vettek a szárnyaik alá?
– A Jelenkornál Keresztesi József, a Holminál pedig Váradny Szabolcs. Az első levélük rögtön érdemi válasz volt – ha valaki ilyen levelet kap, akkor mindent megkapott, még akkor is, ha nem adják ki egyetlen versét se. Keresztesi József javaslatai érvényesülnek a kötetben, te-

hát tulajdonképpen olyan lett, amilyenné ő gyúrta ezt az anyagot. Ő lett tehát a kötet szerkesztője.

– *Kik a mestereid a költészetben, kiktől tanultál a legtöbbet?*

– Villontól nagyon sokat tanultam, Shakespeare-től rengeteget és Tolsztojtól a legtöbbet. Magatartásformát Adytól, például a hozzáállását a sikerhez. Furcsa lehet, hogy az egyik legnagyobb magyar költőre azt mondom, sokkal inkább viselkedési minta számomra, mint poétikai mester. Rajongok a verseiért, de nem követem költői módszereit. Gondolkodóként is nagyon sokra tartom, a publicisztikáját nagyon szeretem. Az azért jól látszik, hogy valamilyen nyugatos hatás alatt állok. Főleg Várady Szabolcs hívta föl a figyelmemet, hogy itt mindenféle hatások vannak, Radnótié akár. De én nem tudtam ilyen pontosan erről. Nekem ezek voltak a legfontosabbak: dalforma meg rím, lezserség, kevés odaszórt anyag, akvarellezés meg vázlatolás, meg ezek a vizes, vastag, gyors, ecsetvonások. Aztán egyszer csak beazonosult számomra is, hogy ez a magyar impresszionizmus – amit soha nem hívunk így. Nekem van egy magyar impresszionizmus-vonulat a fejemben, a lírikus Arany Jánostól kezdve végig a nyugatosokon. Leginkább természetesen Kosztolányinál erős. A hangnemem is nyugatos. Babbitstól az Esti kérdés vagy a Jónás könyve belém maródott. József Attila – emberileg is, meg költészetileg is – az egyik legnagyobb mester. Születtek már olyan verseim, amelyekben beszédmódját látom is hatni.

– *Miután a szakma és egy elit közönség fölfigyelt a verseidre, akkor már könnyű volt magadnak is fölfedezned, ez bizony már egy kötet. Ennek kötetnek kell lennie.*

– Az első perctől az akart lenni...

– *És lett is, viszonylag gyorsan, egy nagyon szép kötet lett. Hány verset hagytál ki az addigi termésből, szigorúan válogattál-e?*

– Ezt én így is mondtam, már valamikor 2002-ben: na, most van 20 érvényes versem, innentől kezdve kötetben gondolkodom. Tudatosan jelentettem meg a folyóiratokban azokat a verseket, amelyeket ebbe a kötetbe szántam. Rákérdeztem persze a meg nem jelentekre is, többször kaptam kritikát is, és gyakran azt a választ: most csak kettőt tudunk berakni a lapba, de jó volt ez is, meg az is. Tehát megszürettem az elküldött anyagot, és a kritikát általában figyelembe véve tulajdonképpen folyamatosan építgettem a kötetet.

– *Hogy került a Magvetőhöz a köteted?*

– A Magvető pillanatnyilag számomra a jelenkori magyar irodalom legjobb kiadója. Úgy tűnik, ezzel nem csak én vagyok így. Nagyon fontos volt, hogy mit mond a Magvető. Ugyanazt a szűrést terveztem ezzel is, mint a folyóiratokkal: ha ők nem, akkor nem vagyok olyan jó, hogy erőltessem. A kötet beadása után egy hónappal kaptam meg a választ Morcsányi Gézától telefonon, azt mondta: kiad.

– *Bíztál a Magvetőben, én pedig úgy látom, a kiadó maximálisan beváltotta a te reményeidet. Nagyon szép könyvet csinált neked, és törvődnek azzal, hogy ez a kötet megkapja a kellő publicitást. Anélkül pedig el lehet tűnni ebben a nagy irodalmi életben.*

– Ez fantasztikusan szép munka volt. Nagyon szeretem az ilyen típusú, meleg hangulatú team-munkát. A Magvetőnél olyan kollegiálissal találkoztam, ami ajándék volt nekem. Örömmel tölt el az elismerő fülszöveg. Gyönyörű a borító, Pintér József tervezte. Nagyon szép a betűtípus, nem volt mit csinálni, csak csodálkozni és megköszönni ezt is. A kiadói szerkesztő Papp Csaba volt, aki az utolsó egy hónapban bábája volt a könyvnek. A publicitás a fülszöveggel kezdődik. A könyvpremierre megkaptam a Merlin Színházat – igaz, be is töltötte a közönségem. Fantasztikusan szép volt a Nyitott Műhelybe-

li bemutatóra szóló meghívó, még a borítékja is. A Magvetőben a sajtóreferenstől kezdve az igazgatóig mindenki szívén viseli az éppeni ügyet, egyáltalán, a kiadóban bárki bármikor nagyon készséges, a kapcsolatuk az írókkal kifejezetten kollegiális.

– *A sanzonszövegeknél ezek mélyebb, tartalmasabb, komolyabb versek. Ugyanakkor persze könnyedség, formakészség és biztonság jellemzi az egész kötetet, amiben csak egy-két szabadvers van. Hogy választottál címet?*

– A cím szerintem mindig legendára alkalmas kell, hogy legyen. Misztifikálható, emlegethető cím kell. Nem hiszem, hogy egy kötet címe a kötetben szereplő összes verset hivatott jellemezni. Nem hiszem, hogy egy kötet címe ne hivatott volna mégiscsak jellemezni a kötet célirányát. A Sanzon nehéz időkben című versem egy sanzon. Azért ezt emeltem ki, mert nehéz idők járnak, és kell a dal. Az összes verset csak nem fogják a címmel azonosítani. Attól nem félttem, hogy a

könnyűzene-szövegeknek nézik ettől a verseimet. És nem is kaptam ilyen visszajelzést.

– *Úgy hallottam, belefogtál egy regénybe...*

– Mindig prózát vártam, ezt szögezzük le. Amikor saccolgattam, hogy egyszer majd nem művek nélküli író leszek, hanem művekkel leszek író, akkor mindig prózáról volt szó. Novelláról, regényről. Regénykezdeményem több is van.

– *Mikorra lesz kész?*

– Az a helyzet, hogy a verseskötetért ügyködven szinte elfogytak az ún. megélhetési munkák. Borzasztó nehéz idők ezek anyagilag. Lassan vissza kéne térni valami fizető foglalatossághoz. Igaz viszont, hogy hétvégén is lehet regényt írni. Ha van egy ösztöndíj, egy éven belül biztosan kész lenne. Ha közben megélhetéssel kell foglalkozni, akkor az elkészülte nyilvánvalóan kitolódik. Nem jó kiesni az ihletből.

Csokonai Attila
Fotó: Bazánth Ivola

A humor fenegyereke

■ Stanley Steel az abszurd humor fenegyereke. Már több mint hét éve, hogy megírta élete első fő művét, amelynek a Csillagok (H) Borúja címet adta. Azóta olyan nagyszerű írásművekkel lepte meg saját magát, illetve röhögtette halálra olvasóit, mint például a Séta Galopp, a Hová lett a nyolcadik utas?, Az irodalom visszavág, A Baljós Anyós és a Turmix.

Stanley Steel most is mesterkedik valaminek. K. B. Rottring álnéven parodizálja napjaink egyik legnépszerűbb könyvsorozatát. A Heri Kókler és az epeköve, a Heri Kókler és a Mormon Kannája, a Heri Kókler és az alkatrzi fogoly, a Heri Kókler és a Bűz Serlege, a Heri Kókler és a vámpírok bálja sikerét követően máris megjelent a fergeteges humorú paródiasorozat legújabb darabja, a Heri Kókler és a Főnök Erdemrendje. Pillanatragasztóval bekent változata a gonoszodó szerző szerint letehetetlen olvasmány. Az ember folyamatosan a hasát fogja a nevetéstől, de oldalanként többször is beállhat a röhögőgörcs. Egy hahotázó kritikus szerint szakasztott olyan, mint egy Csupasz pisztoly film könyv változata. De az egyéni, semmi máshoz sem hasonlítható poénokban felfedezhető némi kis Airplane és Top Secret beütés is. Nem is beszélve a Monty Python hatásáról. A repülő cirkusz a szerzőt már kora ifjúságában annyira megérintette, hogy emiatt rövid időre kórházba is került. Az eredménytelen pszichiátriai kezelés után immár sorra gyártja eszement humorú könyveit. És nincs megállás, időről-időre jön az újabb folytatás. A Heri Kókler és a Főnök Erdemrendje megvásárolható a könyvesboltokban, de megrendelhető a kiadótól is.

Ára: 1500 Ft + utánvét.

Cím: E. M. K. Kft. 6701 Szeged, Pf.: 136.

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének közleménye a magyarországi könyvforgalom 2003. évi alakulásáról (Fogyasztói áron)

A 2003. évi könyvforgalom 56 871 989 000 Ft volt. * (2002-ben a regisztrált forgalom 53 604 202 000 Ft volt, a növekedés 5,8%.)

A 150 piacvezető kiadó tavalyi forgalma: 51 121 989 000 Ft

Az import könyvek forgalma: 3 950 000 000 Ft

Az adatot nem szolgáltató, ill. 1-2 könyvet publikáló, kis cégek becsült forgalma: 800 000 000 Ft

Az álfélarú könyvek becsült diszkontforgalma: 1 000 000 000 Ft

A 2003. évi összforgalom: 56 871 989 000 Ft

A könyvforgalom tematika szerinti megoszlása

1. Az ismeretterjesztő könyvek 14 921 405 000 Ft-os piaca az összforgalom 26,2%-át tette ki. (Az elmúlt évi adatok: 13 947 515 000 Ft, 26%.)

2. A 2003. évi könyvforgalomból 14 396 046 000 Ft-tal, az összforgalom 25,3%-ával részesedik a közoktatási tankönyvek (nyelvkönyvek) ágazata. (2002-ben a forgalom 13 424 022 000 Ft, 25% volt.)

3. A szakkönyvek, lexikonok, szótárak, tudományos művek, a felsőoktatásban használatos kiadványok 2003. évi összforgalma 11 733 557 000 Ft volt, a tavalyi piac 20,6%-a. (Ez az adatsor 2002-ben 8 437 529 000 Ft volt, 15,7%.)

4. A szépirodalom kategóriájába sorolható művek 9 806 946 000 Ft-os forgalma a tavalyi piac 17,2%-át alkotta. (2002-ben 10 270 329 000 Ft-ért adtak el szépirodalmi könyveket, ami az összforgalom 19,3%-át képviselte.)

5. A gyermek- és ifjúsági könyvek tavalyi 5 204 034 000 Ft-os forgalma az összforgalom 9,2%-át tette ki. (2002-ben a forgalom 4 835 880 000 Ft volt, 9%-os piaci részesedéssel.)

A CD-ROM-ok 2 654 827 000 Ft-os eladási adatai a tavalyi piac 4,7%-át jelentik. (Tavalyelőtt a forgalom 2 688 927 000 Ft, ugyancsak 5%-a volt.)

Az importkönyvek és CD-ROM-ok 3 950 000 000 Ft-os tavalyi eladási adata a 2003. évi összforgalom 7%-át jelentette.)

Az álfélarú könyvek diszkont árusítása – becsült adataink szerint – az összforgalomból 1 000 000 000 Ft-tal részesedett, amely az összforgalomnak csupán 1,8%-át tett ki.

Az elmúlt esztendőben folytatódott a könyvpiac koncentrációja: 2003-ban

14 cég produkálta az összforgalom 54,6%-át,
27 cég alkotta az összforgalom 71,0%-át,
38 cég állította elő az összforgalom 77,5%-át,
150 kiadó képviseli az összforgalom 89,9%-át.

A külföldi tulajdonú könyvkiadók magyarországi piacrészesedése 2003-ban 23,6% volt, összforgalmuk 13 454 399 000 Ft-ot tett ki. (2002-ben 12 097 380 000 Ft-os forgalmuk 22,6%-ot képviselt.)

* A fogyasztói áron összesített forgalomnál a vásárlók valamivel kevesebb pénzt fordítottak könyvek megvásárlására, u.i.: a különböző kedvezményes akciók, a klubrendszer, az előfizetési akciók, a különböző társadalmi csoportoknak járó egyedi engedmények miatt az összforgalomra vetítve megközelítően 5%-kal, kb. 2 milliárd forinttal kevesebbet kellett fizetni az összesített fogyasztói áránál.

borító, illusztráció, fotó, tördelés,
meghívó, hirdetés,
plakát, prospektus stb.

**minden,
ami
könyv***

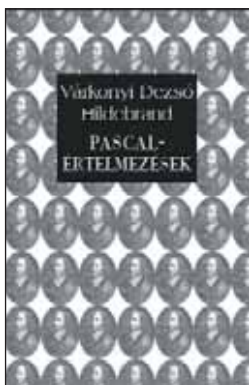
Keresse Bibor Gábort
20/442 6216 ifj.gabor@bibor.hu

* és ami nem könyv. Tervezés, előkészítés, nyomdai ügyintézés. Gyakorlott csapatunk várja szíves megrendelését.

Filozófia

Pascal-értelmezések

■ A más-más néven publikáló Blaise Pascal (1623–1662) francia tudós, író, gondolkodó, nemzetének egyik legragyogóbb szelleme, a modern francia prózastílus megteremtője, mind a gyakorlati tudományok, mind a teológia területén több irányba ágazó irodalmi tevékenységet fejtett ki, minek következtében „tanítása” sokféle értelmezésre ad lehetőséget. Két fő műve: a „Vidéki levelek” és a „Gondolatok” döntő szerepet játszott a belső vallásossághoz való visszatérésben.

Várkonyi Dezső Hildebrand (1888–1971), aki „évtizedeken át (foglalkozott) Pascal lelkével és gondolataival”, sajátosan értelmezi Pascalt. Lelkes híve, ugyanakkor több vonatkozásban is vitatja nézeteit. Szerinte Pascal félreismerte az emberi természetet. „Minden filozófiai probléma megoldása attól függ, miképpen vélekedünk az emberről, a lélekről és az emberi értelemről” – írja, s ebben Pascal felfogása téves, amikor „az ember lelki nagyságát egyedül az értelemben pillantotta meg, sőt (...), az emberi méltóságot is egyedül az értelemben látta gyökerezni.”

Másutt elismeri, hogy „Pascal ismeri a keresztény bölcsességnek azt a tételét, hogy a világ is Istennek képmása, nemcsak az ember (...) a világnak sok tökéletessége van, hogy kitűnjék: ő Istennek képmása; és sok tökéletlensége van, hogy kitűnjék: csak képmása Istennek.”

Várkonyi nem vitatja, hogy Pascal szerint „Isten a vallásosságot az embernek lelkébe az értelem érveinek, a szívbe pedig a kegyelem hatásával oltja be. (...)” Ám Pascal szerint az értelem lehet következtető értelem és a szívből vezetett értelem. A szív érez, az értelem bizonyít. Várkonyi hozzátéveszi: Isten megismerni csak a szív által lehet s nem értelmi alapon. Isten létét nem érvek bizonyítják, hanem a benne való személyes hit.

F. F.

Várkonyi Dezső Hildebrand: *Pascal-értelmezések*
Széphalom Könyvműhely, 370 oldal, 2500 Ft

Útikalauz

„Én már sokszor próbáltam Bécsset”

■ Műfaja szerint kulturális kalauz. Nem az útikönyvek többékevésbé precíz és szenttelen leírásával tájékoztatja az olvasót Bécs látványosságairól, hanem saját, szubjektív benyomásait, élményeit klasszikus műveltséggel, egyszer elfogódott, másszor ironikus hangon osztja meg velünk. Szeleteket mutat meg belőle. Kívülállóként is a város leghűségesebb rajongója. Valóságos patriotaként kalauzol a város életében. „Egy utazó és egy város kapcsolatában mindig van valami, ami a szerelemre emlékeztet (hűség), az utazásoknak erősen erotikus töltésük van: a kölcsönös udvarias bemutatkozás után felébred a rokonszenv, akár egy enyhe áramütést érezni, meg akarok ismerni, birtokolni akarok egy várost, ami csak lassan, némiképp kacéran és incselkedve fedi fel titkait, de viszonozza az érzelmeket, gyere, most megmutatom, milyen a Ringem, tessék, most megnézheted esőben, na nem, hát a dalaimat még nem éneklek el neked, ne légy türelmetlen! – és lehet félni, hogy kihűlnek irányunkban érzelmei” – írja előszavában. A sétát a magyarok bevásárlási lázának rossz

emlékü helyével, a Mariahilfer üzleti és üzletek túl a látnivalóival kezd, folytatja a bécsi parkokkal, aztán a Ring nevezetességével. Számtalan magyar vonatkozásra utal, mint amilyen a Rathaus páncélos szobra, mely egy bajai mester műve, vagy a kurucok ellen emelt városfal. Bécs történelmének szeleteiből megtudhatjuk, hol lakott Schratt Katalin, hol született Stefan Zweig, hol üldögélt Trockij. Különböző művészek idézeteinek segítségével szintén beható pillantást vet a városra. Bécs és a magyar történelem kapcsolatát Mátyástól a mindenkori Bécsbe utazók leírásain keresztül eleveníti meg. Az árnyoldalakat sem hagyja ki, például a 20. század elejének zavaros csoportosulásait és mozgalmait, vagy Hitler antiszemitizmusának kiteljesedését, mely e városhoz kötődik. Egy jóra való kalauzból nem maradhat el a bécsi kávézók és éttermek felsorolása és a 20. század eleje kulturális életének megidézése a kávé és irodalmon keresztül. Hasonlóan kihagyhatatlan a bécsi Grinzing és a heurigerek, a turisták elmaradhatatlan helyének bemutatása, megspékelve a sramlizene eredetének tisztázásával. Külön fejezetben foglalkozik Mozarttal és a hozzá kapcsolódó giccskultusszal. Ugyanezen szempont szerint ír a Sissy körüli rajongásról. Mindkettőjük személyiségéről megpróbálja lehántani a rárakódott hamis szimbolikát és mítoszokat, és rátalálni valós személyiségükre és értékeikre. Bécsről beszélve elkerülhetetlen szólni Straussról, a bécsi operettől és a könnyed műfaj mögött rejtő emberről. Ahogy nem maradhat el a 20. század szellemi életét alapvetően meghatározó Sigmund Freud munkásságának rövid áttekintése sem. D. Magyar Imre könyve útikalauz, amennyiben szállás címeket, kávézókat és éttermeket ajánl, és kulturális, amikor fényképek helyett ízléses akvarelleket közöl, valamint minden fejezetéhez magyar és német nyelvű olvasnivalót kínál. Olyanoknak, akik Bécsből egy falattal többet akarnak egyszerű városnézésnél.

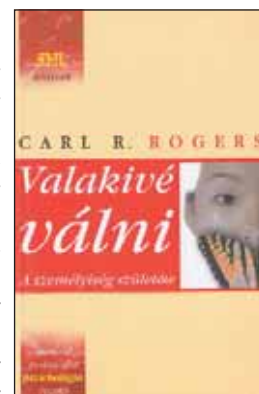
Sz. Sz.

D. Magyar Imre: *Bécsi szeletek*
Korona Kiadó, 2003

Pszichológia

A feltétlen elfogadás

■ Jelentős esemény, s nemcsak a pszichológus szakma, hanem a nagyközönség számára is, hogy – a nyolcvanas évekbeli, szűk körben terjesztett stencil kiadványok után – végre rendes könyvesbolti forgalomban is hozzáférhető az első Carl R. Rogers-opus. Ráadásul, a talán legnagyobb hatású, legfontosabb mű, a Valakivé válni, A személyiség születése. Első publikálása idején, több mint negyven évvel ezelőtt, Amerikában igazi bestseller lett, milliós példányszámban fogyott el. A magyar változatot olvasva megértjük, miért; a múlt század második felének egyik legnagyobb hatású pszichológusa közérthetően, sőt élvezetesen ír, gondolataival relevatív élményt szerez. (A könyv anyaga egyébként a tudós 1951 és 1961 között írt cikkeiből, ekkor tartott fontosabb előadásai-ból állt össze. Rogers nyilván azért sem törekedett a szövegbeli ismétlődésekre, átfedésekre elkerülésére, mert minél több amerikai átlagolvasóval akarta megértetni elképzeléseit, felismeréseit.)

A klinikus, kutató és pedagógus Rogers legnagyobb „felfedezése” a páciensközpontú pszichoterápia, és az ebből kinőtt személyiségközpontú megközelítés. Pszichoanalízis helyett valódi párbeszédre törekedett, a legfontosabbnak a páciens feltétel nélküli, pozitív, szeretetteljes elfogadását, empátikus megértését, a terapeuta viselkedésének, kommunikációjának hitelességét, őszinteségét tartotta. Mérei Ferenc szerint Rogers kulcsszavai a non-direktivitás, a pedagógiai orientáció, a bizalom, s persze mindenekelőtt is az empátia. Buda Béla két és fél évtizeddel ezelőtt azt írta – Az empátia – a beleélés lélektana című könyvében –, hogy amit az empátiáról tudunk, azt vagy a Rogers-irányzat kutatásai hozták felszínre, vagy pedig a Rogers-féle empátiaelmélet hatására került előtérbe a korábbi megfigyelésekből és megközelítési módokból.

Rogers felismerte, hogy a terápiás kapcsolatban eredményes attitűd minden interperszonális kapcsolatban eredményes lehet. Módszere, sajátos „létezés-módja” (Mérei Ferenc) világszerte inspirálta az oktatást; nálunk Winkler Márta „Iskolapéldáját”, Kincskereső Iskoláját, az 1991-ben, Veszprémben kezdődött Kék madár programot, s 1989-ben nálunk is nyílt Rogers Személyiségközpontú Iskola.

(gervai)

Carl Rogers: *Valakivé válni. A személyiség születése*
Fordította: Simonfalvi László
Edge 2000 Kiadó, 517 oldal, 3490 Ft

Házasságok és házasságtörők

■ Ha van valami, amiben az ún. „közérkölc” mindig és mindenütt megegyezett, az nem más, mint az az alapev, hogy a házasságtörő nő mindig bűnös, akinek így vagy úgy el kell nyernie méltó büntetését, a sárkánytermészetű felesége miatt félrelépő férj ellenben megértést és együttérzést érdemel. Ez a (kétségekívül inkább a férfiaknak kedvező) folyamat az utóbbi fél évszázad során előbb megtorpant, manapság pedig megszűnni látszik. Legalábbis Észak-Amerikában és Európában. Tűnőben van a romantikus női szerep, a Tökéletes Leányból Tökéletes Asszonnyá váló nő szerepe, akinek valódi történetéről, valódi sorsáról hallgatni illett. Mások mellett Dalma Heyn is e hallgatás megtörői közé tartozik *A vágy csendje* című, sok vitát kiváltó könyvével. A szerző nők százaival készített bensőséges, érzéseikről, vágyaikról őszintén szóló interjúkat, majd e beszélgetések tartalmát elemezve szociológiai vizsgálatok és tanulmányok eredményeit felhasználva érdekes következtetésekre jutott.

A lány, akinek kegyeiért esengenek, akit mint királynőt rajonganak körül, az esküvő után elveszti női identitását, csak feleség és csak anya lesz, szinte nem nélküli lény. Ez az a reménytelennek látszó helyzet, melyből sokan egy harmadikkal vagy harmadikként próbálnak kitörni. Ma már erősen kétséges, hogy mi a rosszabb: a házasság elavultnak látszó intézménye vagy a házasságkötés után megkövetelt monogámia? Sok elrontott házasságot javít meg vagy tart életben – Dalma Heyn szerint – „a harmadik”, de legalább ennyit tönkre is tesz. Nincs bevált recept a probléma megoldására, de az biztos, hogy mind több nő követeli meg a magáét a szexualitásban is, s többé nem éri be azzal, hogy pusztán a férj örömszerzésének eszköze legyen. Statisztikai adatok jelzik, hogy a házasságban élő nők

küzdenek a legtöbb önértékelési zavarral, neurozissal és persze az ezekkel kapcsolatos testi bajokkal is. Ugyanakkor szabad párkapcsolatban élő társaiknak jobb a társadalmi megítélése, többet keresnek, könnyebben tudnak elhelyezkedni, minden tekintetben könnyebb az életük. E helyzet hatását mutatja, hogy a legújabb trend szerint évről évre kevesebben kötnek házasságot, vállalnak gyereket. A megoldás talán az volna, ha a nők nem a pénzért és nem a társadalmi elismertségért akarnának férjhez menni, s ami ennél is fontosabb: a házasság megkötése előtt próbálnák alaposabban, sokoldalúbban megismerni azt, akivel összekötik az életüket. Garanciát persze ez sem jelentene: a boldogtalanok közt nagyjából azonos a házasságban és az azon kívül élők száma.

N. V.

Dalma Heyn: *A vágy csendje*
Háttér Kiadó, 254 oldal, 1998 Ft

Gasztronómia

Ínyenceknek való

■ Kedvenc szórakozásaim közé tartozott (amíg élt a műsor), Jennifer és Clarissa, „a két duci hölgy” boszorkánykodásait nézni a Spektrumon, amint a legkülönbébb konyhákban a kertekből, húsosoktól, krumpliföldekről, vagy éppenséggel a tengerből, ahol vízben tapicskolva szednek ki a kövek alól jóféle rákokat, kagylókat, összeszedik, majd elkészítik az ebédnek valót. A két hölgy nem ok nélkül duci: ha van valami, amit egyaránt mélységesen megvetnek, az a reformkonyha, továbbá a konzervek és a szupermarketekben található „finomságok”. Ők ősrégi recepteket kutatnak vagy éppenséggel kreálnak, s mindennek megadják a módját. Nem a gyorsaság a lényeg, amikor főznek, hanem a ravasz, kifinomult ízek kavalkádja. Munka közben (is) jó a hangulatuk, álszemérem nélkül, bátran ledöntenek egy-egy kupicát, vagy koccintanak a jól sikerült lakoma örömeire. Úgy érezzük, mintha a barátnőnket látnánk főzni, aki élvezetét leli abban, hogy finom falatokkal örvendezteti meg a szeretteit.

Persze, azok a konyhák, amikben mindez végbemegy! Ezek nem is konyhák, inkább főzőpaloták, ahol a konyhai eszközök teljes arzenálja jelen van. Nem is szólva az alapanyagokról. A nagy élmény mégis a két főszereplő, akik képesek oldalkocsis motorbiciklire pattanva végigjárni a környéket, hogy a halat a halásztól, a zöldséget magától a kertésztől szerezzék be.

A műsor könyvváltozata a főzni és az enni szeretőknek egyaránt ajánlható, mert aki (eszközök, nemcsak konyhaiak, de anyagiak híján is) elkészíteni talán nem tudja receptjeiket, főzési fortélyokat, ötleteket azért meríthet belőle. S akit ez sem vonz, felütheti a remek sztorik kedvéért, melyek egyebek közt a sorozat szerkesztőjétől valók – ő mondja és bátran elhihetjük neki: élete legvidámabb időszaka volt, amit a forgatások idején a két duci hölgygel töltött. Végül (s nem mellékesen) ajánlom ezt a kötetet az étvágytalanoknak, akik már kisebb vagyont hagytak (eredmény nélkül) patikában: ennek lapozgatása közben a csodálatos ételfotók a legmegátalkodottabb gyomornedveket is beindítják.

N. V.

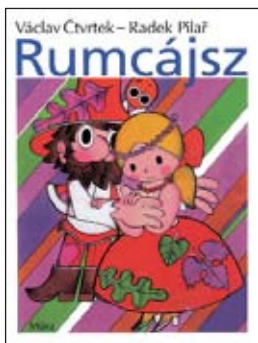
Jennifer Paterson és Clarissa Dickson Wright: *Két duci hölgy*
Cicero Könyvstudió, Bp. 2003, 179 oldal, 3500 Ft

Régi újak és vadiújak

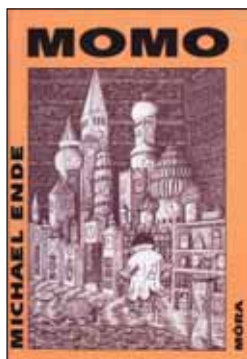
■ *Contradictio in adiecto* („ellentmondás a melléknévben”): az az önellentmondás van a címben, mondhatja, aki tud latinul. Hogy állítasom cáfolatát eltüntessem, sietek közölni, hogy régen, régebben született művek új (sokadik) kiadásáról van szó. Nevezetesen a gyermekirodalom három olyan klasszikusáról, amelyeket időről időre ki kell adni, no nem azért, mert a (tan)terv előírja, hanem mert az olvasásba bekapcsolódó újabb és újabb gyerekévfolyamok nem nélkülözhetik ezeket.

Rumcájsz derek jéjini cipézs-mesterből (nem jókedvűből!) zsvivány lett, s aki persze rettenthetetlen, igazságosztó, becsületes és leleményes mesehős. *Rumcájsz* tisztességes életre vágyik, de ezt csak az emberektől távol, egy erdei zsványtanyán találja meg, imádott felesége, Manka oldalán. A nagyurakkal, magával a császárral is szembeszálló *Rumcájsz* rendet teremt a fölfordult világban. Erről szólnak Václav Čtvrtek meséi, melyekhez Radek Pilář készítette színes rajzokat. A cseh szerzőpá-

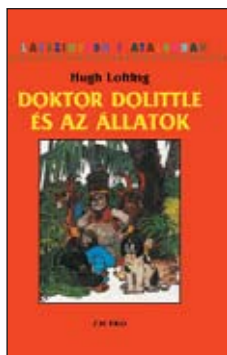
ros kötetét a prágai *Albatrosz Kiadóval* közösen jelentette meg a *Móra Kiadó*. A fordítás *Balázs Andrea* munkája.

Michael Ende (1920–1996) színész- és rendezőnek tanult, később lett író-költő. Gyerekkönyvek ill. gyerekversek szerzőjeként a múlt század 60-as éveiben debütált: első sikereit a *Gombos Jim*-történetekkel érte el. (Ezek is olvashatók már magyarul két kötetben.) De a 70-es években megjelent *Momóval* és *A végtelen történet*tel egyenesen világhírű lett. Legalább harminc nyelvre lefordították a könyveit, amelyek hozzáánk némi késéssel érkeztek el. De a

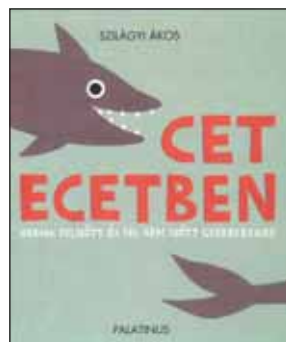
Momo, amelyet *Kalász Márton* fordított remekül, 1986 óta immáron 4. kiadásban jut el az olvasókhhoz, a *Móra Kiadó* jóvoltából. A regény első része a borzas kis címszereplőről, Momóról és a barátairól szól (pl. Utcaspró Beppó, Idegenvezető Gigi), a másodikban tűnnek fel a kísérletes társaságot alkotó szürke urak, a harmadik rész valóságos kis krimi, amely során *Momo* visszahozza az embereknek az ellopott időt.

Hugh Lofting Doktor Dolittle és az állatok c. műve egy bűbajos sorozat első darabja. Aki az első részt elolvassa, keresni fogja, és reméljük meg is kapja a folytatást (*Doktor Dolittle* utazásai, *Doktor Dolittle* cirkusza). Az állatbarát, sőt, az állatok nyelvén értő dr. med. John Dolittle igazi angol gentleman, de emellett az egyik legszeretreméltóbb, kissé különc regényhős. Aki ebben a részben éppen Afrikába indul – Göb-Göb (malac), Polinézia (papagáj), Csi-Csi (majom), Dab-Dab (kacsa), Dzsip kutya, Tu-Tu (bagoly) társaságában –, hogy megmentse a majmok országának lakóit a félelmetes járványtól. „A klasszikus mese értéke nemcsak a grejszkül mulatságos témában rejlik, hanem a kedves öreg doktornak és

kedvenc állatainak kitűnően egyénített jellemzésében” – olvasom egy korábbi kiadás „fülszövegében”. A mostani kiadást a *Ciceró Könyvtudió* gondozta. A könyv *Csánk Endre* fordításában a *Klasszikusok fiataloknak* sorozatban látott napvilágot.

És most jönnek az újdonságok! Három első, azaz vadonatúj kiadású könyv. Elsőként egy olyan kötet, az *Új Palatinus Könyvesház Kft.* gondozásában (CD-melléklettel), amelynek alcíme: *Versek felnőtt és fel nem nőtt gyerekeknek*. Sokat mondó, ígéretes alcím. *Szilágyi Ákos Cet ecetben* c. köteté-

nek címadó verse ekképpen kezdődik: „Ha utcátokba befut egy cet/ S van odahaza pici ecet/ Ece- teljétek be egy picit/ S ciccegyétek neki: te cet! te cet!// S a cet biccent majd: Nos, mi tetszik?” Kezdetnek, ugye, nem rossz, sőt. A költő ötletgazdag, a szavakkal, a hangokkal, rímekkel játszó, kötött formájú, dallamos versei többségükben a vizek lakóit varázsolják elének, hiszen bálnáról, harcsáról, tokhalról, kárászról, delfinről, piranháról, ebihalról olvashatunk sorban szépen. A paca hal persze füzetlakó. A kötet rajzait *Nagy Eszter* készítette.

Az Időcsavar és a Szélvarázs hőseinek kalandjai folytatódhatnak *Madeleine L'Engle* nemrég megjelent regényében, a *Csillagvágta*ban, amelyet az *Animus Kiadó* jelentett meg *Dési András György* fordításában. Akik olvasták az amerikai író fentebb említett két regényét, azok tudják, hogy ezekben a történetekben különös mesevilágban mozognak a hősök, csodás lények tűnnek fel alkalom adtán, földöntúli történések esnek meg. Bár aki most a világot fenyegeti na-

gyon is földi figura: egy dél-amerikai diktátor. A tizenöt esztendőös Charles Wallace, aki különös képességekkel rendelkezik, megidéz egy fehér egyszarvút, akinek a hátán nekivág élete legnagyobb kalandjának. Rejtélyes, izgalmas, egyéni – azt hiszem, az angol-amerikai sajtó jogosan jellemzi így M. L'Engle minden egyes könyvét.

Mi, emberek, élhetünk bolygónk bármelyik pontján, függünk a napsütéstől, a Holdtól, a csapadék(ok)tól, a szélről, a melegtől, a hidegtől. Egyszóval az időjárástól. A *Mi kicsoda sorozat* 80. köteté éppen erről szól. Az öt fejezetre osztott, szokásosan szép kivitelű, gazdagon illusztrált kötetben – többek között – ilyen kérdésekre kapunk választ: Mi a levegő? Miért vannak évszakok? Mi a víz körforgása? Mennyire veszélyes a tornádó? Megváltoztatják-e az

időjárást a hegységek? Mi a meteorológiai szolgálat? Mi az ózonlyuk? Az olvasó, ha végzett e kötettel, immár „szakértőként” figyelheti a tévé, a rádió időjárás-jelentéseit. Jobban fogja érteni a lakóhelye szerinti időjárást, de tudja, hogy a Földön ugyanabban a pillanatban előfordulhat az összes időjárási forma. *Rainer Crummenerl* munkáját, amelyet a *Tessloff és Babilon Kiadó* jelentetett meg, *Németh Mária* fordította.

Cs. A.

A Könyvhét hetedik éve a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon

A XI. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon ismét találkozhatnak olvasóink a Könyvhéttel, ezúttal a 206. standon. Mint minden évben, ezúttal is a Könyvfesztivál szerepel majd az alkalomra megjelenő számunk középpontjában, standunkon megrendezzük a Kiadók órája sorozatot, dedikálásokat is szervezünk.

Szeretettel várjuk standunkon
2004. április 22. és 25. között.

Fesztiváli számunkban kiadói partnereink kedvező feltételekkel tehetik közzé hirdetéseiket könyveik szerzőiről, újdonságaikról, programjaikról, a Könyvfesztiválhoz kapcsolódó eseményeiről. Figyelmükbe ajánljuk új hirdetési lehetőségeinket, valamint a megújult Fülzsöveg-rovatunkat.

Hirdetésfelvétel, információ: Könyű Judit 209-1875

A Könyvhét könyvfesztiváli száma
április 15-én jelenik meg.

Lapzárta: április 1.

DTP-tanfolyamok a legjobbaknak

Photoshop 7	Quark	Illustrator	Szinkezelés	Internet
<p>Az oktatás középpontjába a feladat-megoldás kerül. Részletesen kitérünk a különleges hatások megvalósítására, a filterek és az effektek alkalmazására. Bemutatjuk a szkennelés- és színreállítás folyamatát, a papír, digitális eredetiek felhasználásával, a szín- és tónuskorrektió elvét példákkal szemléltetjük. A képzést azoknak ajánljuk, akik nem, vagy csak kevéssé ismerik a Photoshopot, de teljesen el kívánják sajátítani a programot.</p>	<p>A QuarkXPress a számítógépes kiadványszerkesztés alfája és omegája. A tanfolyam célja az oldalszerkesztés gyakorlati lépéseinek túl az oldaltervezés esztétikájának, a tipográfia szabályainak megismertetése. Az órákon a hallgatói igénynek megfelelően súlyozottan esik szó a speciális kiadványok - szórólapok, cégismertető, névjegy, könyv, stb. tervezéséről, kivitelezéséről.</p>	<p>Ez a jellegzetesen grafikai program egyfelől a grafikusok nélkülözhetetlen segítő-társa a tervezésben, másfelől bizonyos szituációkban a kiadványszerkesztés produktív folyamatában megkerülhetetlen elem. E program oktatása során kiemelt szerepet kap a többi programmal való kapcsolat tárgyalása. Ajánljuk elsősorban grafikusoknak, másfelől azoknak, akik már ismerik és használják a többi programot és a továbblépés lehetőségét keresik.</p>	<p>Előadás és gyakorlat. Kulcsszavak: RGB, LAB, CMYK, alapfátyol, fedettség, kitöltési arány, át- és ránézetű denzitometria, rácsfrekvencia, színreállítás, rácsállás, rácsfűzők használata, vizuális kontroll, festékterhelés, ponttorzulás, kitöltési arány, festéklemezelés, passzer pontosság, színmérés, ... Színmérő eszközök, színprofilok és elkészítésük szkennerekre, monitorokra és kimeneti eszközökre.</p>	<p>A tanfolyam három részből áll. A résztvevők először a HTML utasításokat ismerik meg példákon keresztül. A második harmadban a Dreamweaver program segítségével gyakorlati tapasztalatra tehetnek szert internetes oldal és szajt szerkesztésében. A harmadik harmadban a Flash program használatával készítik el a weblapot életrekelő animációt és látványeffekteket.</p>

„Magyarország a hazám, Amerika az otthonom”

John Lukacs történetírásról, pesszimizmusról s az aranykorról

■ Nemzetközi hírvé történészprofesszor az Amerikában élő, magyar származású John Lukacs. Hazánkban eddig napvilágot látott tizenhárom kötetének egyike, a Budapest 1900 című, második alkalommal jelent meg a napokban az Európa Könyvkiadónál, ezúttal angol és magyar kétnyelvű kiadásban. A könyvet számos európai országban is kiadták. Az eladott példányok számát a népszerűség viszonyítva Svédországban volt a legsikeresebb a szerző. Az ötmillió lakosú területen öt-hatezer példányban kelt el ez a mű.

– Visszaidézném – kértem Lukacs professzort –, hogy miként született ennek a századfordulók között mozgó, a XIX–XX. század fordulójára fókuszáló várostörténeti munkának a gondolata?

– Fiatalon mentem el itthonról, s a magyar történelem nem az én specialitásom, nem is volt soha. Az emigráns történészek, politológusok sora úgy csinált karriert, hogy Amerikában elkezdte magyarázni, mi történt Magyarországon. Én, bár ez nem érdem, nem ezt az utat választottam. Történt azonban a hetvenes években, hogy Amerikában, Franciaországban, Angliában, Hollandiában hirtelen divatja lett a századforduló Bécsének. Ezt a hullámot is főleg osztrák emigráns történészek korbácsolták fel. Piedesztálra emelték az egyébként általam is kedvelt Bécset. Ezt olyan mértékig vitték, hogy az amerikai értelmiségi gondolkodásba majdnem belesulykolták, hogy 1900-ban Bécs számított a világ kulturális fővárosának, még Párizst is túlszárnyalva, ami azért egy kis túlzás. Van négy-öt ilyen fontos mű, amelyekben Magyarország egyáltalán nem, vagy pedig a leglekicsinylőbb módon szerepel. Engem, mint magyar származású embert, ez irritált. Főleg, hogy tudtam: Magyarországon éppen ebben az időszakban,

mondjuk, úgy 1875-től hatalmas felemelkedés történt, nemcsak a gazdaságban, hanem a művészetben, a tudományban, az oktatásban. Elhatároztam, hogy ezt megírom. Egyetemi tanár voltam, tizenháromezer kötetes magánkönyvtáram van, de ez nem volt elég. Három hónapos budapesti kutatómunka után 1987. május 1-jén tértem vissza, s 1988 elejéig megírtam a kötetet, amely eredendően amerikaiaknak szól. Feleségem tanácsára foglaltam össze az utolsó, néhány oldalas fejezetben az 1900 óta történeteket.

– Említette, hogy nem szokványos emigráns pályát futott be. Mit ért ezen?

– Kiszagdapárti voltam, a hozzájuk tartozást bizonyító igazolványomat 1943-ban állították ki. De 1946-ban már tudtam, hogy itt bajok lesznek. Kiszagda kormány volt, de a belügy kommunista irányítás alá tartozott. Sokat megspóroltam azzal, hogy idejében elmentem, de veszítettem is eleget, például itt kellett hagynom a családomat. Egyedüli gyerek voltam, így, amióta 1973-tól hazajárok, csak turistaként teszem ezt; nincs élő hozzátartozóm. Egy szál magam álltam Amerikában, de szerencsém volt. Az angolságommal, neveltetemnek köszönhetően nem volt probléma. Jó időpontra esett az érkezésem. Az elnök éppen akkor szavaztatott meg egy törvényt, miszerint a második világháborúban részt vett katonák ingyenesen mehetnek egyetemre. A tizenegyezerből kétezeren éltek a felkínált lehetőséggel, gyorsan tanárookra volt szükség. Rögtön kaptam egy kis állást, amiből ugyan nem tudtam megélni, de fontos lépést jelentett az előmenetelemben: XIX. századi Európa-történetet kellett heti két órában oktatnom a Columbia Egyetemen. A fél éves szerződés lejártával Philadelphiában egy katolikus főiskolán kaptam állást, s negyvenhét éven át

ott is maradtam. A legfontosabb számomra a megalapított családom, az otthonom volt. Nekem Magyarország a haza, Amerika az otthon. Az első az anyám, a másik a feleségem.

– Nagy élmény Budapest-könyvének olvasmányossága. Láttat, megidézt, az események történetek benne, nem pedig ismerteti azokat. Lethetetlen, akár egy jó regény. Sajátos stílus volna az Öné?

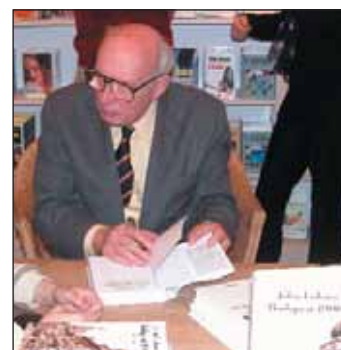
– A történelem nemcsak tudomány a szó szoros értelmében, hanem ötvözet a tudománynak, a művészetnek, az emberismeretnek. Irodalomközeli mivoltát sem szabad negligálni. A történelem nem dokumentumokból áll. A történelem szavakból áll. Mint az irodalom. Persze a különbség az, hogy történészeknek nem szabad eseményeket, adatokat, személyeket kitalálni, akik nem léteztek. A történelem nem szaktudomány, nincs is saját terminológiája. Mindennapi nyelven tanítjuk, beszéljük, írjuk, gondoljuk. A történetíró, aki nem tud jól, tisztán írni, nem lehet jó történész. Mert az azt jelenti, hogy nem gondolkodik helyesen. Ezért állítom, sokszor elmondtam már, a történelem nem ismétli önmagát, a történetírók ismétlik magukat.

– Leegyszerűsítve: egyfajta dokumentumirodalom volna a történelem?

– Nem csak a szó tudományos értelmében vett dokumentum fontos itt. Lényegében potenciálisan minden történelmi dokumentum lehet, még az a számla is, amelyik itt fekszik az cukrászdai asztalunkon. És igaz az is, hogy minden ember történelmi lény, s az érzelmeinek, a szerelemnek is megvan a maga története.

– Csakhogy hajlamosak vagyunk elfeledkezni róla, hogy benne élünk a történelemben, annak egy adott pillanatában.

– A történelem a múlt, s mi előre élünk, de csak visszafelé tudunk gondolkodni.

– A művészet, amelyet Ön olyan részletesen és élvezetesen elemez könyvében, szintén része a történelemnek?

– A századfordulós magyar felemelkedésnek lényege a művészet, az oktatás. Ezeken a területeken mutatkozott sok pozitívum. A politikában már abban a bizonyos aranykorban is sok olyan csúf jelenség felütötte a fejét, amilyenlennel ma is találkozunk.

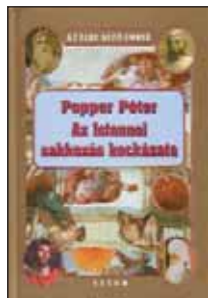
– Szokták mondani, hogy ez a magyar átok. Valóban létezik a nemzeteknek habitusuk? Lehet azt mondani egy egész népről, hogy adottsága van a ború- vagy derűlátásra?

– A nemzetnek van hajlama, de úgy, mint az emberben, a jellem ereje abban nyilvánul meg, hogy legyőzzük a kísértéseket. A hajlam, sőt, az előítélet is normális dolog. Minden tudás előítéletből fakad. Az ember azt szereti, ha olyasmit lát maga körül, jót vagy rosszat, a magyar főleg a rosszat akarja látni, ami az ő hajlamait igazolja, megerősíti.

– De miért akarja a rosszat látni a magyar?

– Ez a magyar pesszimizmussal és az önbizalom hiányával függ össze. Hozzájárult persze az a negyven év is, amikor az emberek nem beszéltek nyíltan. De nem lehet mindent erre fogni. Azt semmi esetre sem, hogy normális emberek, barátok nem beszélnek egymással politikai nézetkülönbségek miatt. Ma szellemi polgárháború dúl Magyarországon. Ez meg fog szűnni egyszer, jön egy még fiatalabb generáció, amelyiknek elege lesz a folytonos küzdelemből. Úgy látom, hogy a nép nagy része már ma is közömbös ezzel szemben, de mondhatjuk azt is, noha a kettő nem ugyanaz, hogy ők józanok. De azért, sajnos, a kirekesztő beszédmód és a félrevezető retorika a mindennapokba is beszivárog.

Mátrabázi Zsuzsa

Popper Péter
Az Isteni sakkozás kockázata

Az égre néző ember sorozat új kötetében egy magányos indiai bölcselő gondolatait ismerhetjük meg. Transzcendencia csak egy van, mindegy, hogy zsidó, keresztény, buddhista, vagy muzulmán fogalmak használatával közeledünk felé. A lényeg túl van a szavakkal elmondhatón, ámbránéha átvilágít rajtuk.

Saxum Kiadó, 192 oldal, kötött, 1480 Ft

Szeretlek
Hogyan mondjam el?

Mutasd ki, hogy mit érzel és tedd boldoggá azokat, akiket szeretsz! Ez a kis könyv ötleteket ad arra, hogyan valljunk szerelmet először és sok év együttélés után, hogyan szeressük jobban szüleinket és gyermekeinket. A szerelmét és szeretet szerves része életünknek, mégis úgy tűnik sokszor, mintha zavarba jönnénk tőle.

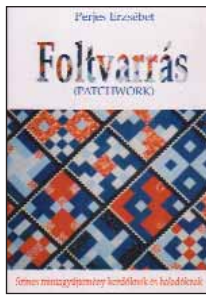
Saxum Kiadó, **(Ötletek-gondolatok sorozat)**, 10x10 cm, 360 oldal, 1490 Ft

Fitten, egészségesen
Tippek és jótanácsok

Bár sokat beszélünk arról, hogy az egészség és a jó erőnlét milyen meghatározó szerepet töltenek be az életünkben, mégsem teszünk eleget értük. Pedig ez könnyebb, mint gondolnánk. Ez a könyv ehhez szolgál egyszerű tanácsokkal és ötletekkel. Tartson velünk az év minden napján!

Saxum Kiadó, **(Ötletek-gondolatok sorozat)**, 10x10 cm, 360 oldal, 1490 Ft

Perjes Erzsébet
Foltvarrás (Patchwork)

A textiltoltvarrás egyre népszerűbb Magyarországon is. A kreatív ötletek megvalósításához, tetszetős ruhadarabok, lakásdíszítő elemek elkészítéséhez mintagyűjteményt, másfél száz színes rajzot, számos fotót kínál a kötet új kiadása. Kezddők és haladók egyaránt haszonnal forgathatják!

Saxum Kiadó, 80 oldal, kötött, 2250 Ft

Perjes Erzsébet
Foltvarrás mesterfokon

A szerző különböző foltvarrási eljárásokat, szabást, varrást megkönnyítő módszereket ajánl. Külön fejezet foglalkozik a színezéssel, tűzésekkel, kellékekkel. Díjnyertes alkotások egész oldalas színes fotói teszik látványossá a könyvet. Az olvasók megismerhetik az érdekes és újszerű csikvarrási lehetőségeket is.

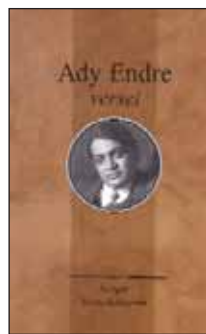
Saxum Kiadó, 80 oldal, kötött, 2480 Ft

Dirk Mann
Sziklakertek

A tervezéstől a gondozásig minden tudnivalót gyorsan és könnyen megtalálhatunk ebben a könyvben. A dupla oldalas lépésről lépésre bemutatató képsorozatai és a hozzájuk fűzött, könnyen érthető magyarázatok garantálják, hogy profi kertészekké váljunk. A kötet több mint 200 színes ábrát és fotót tartalmaz.

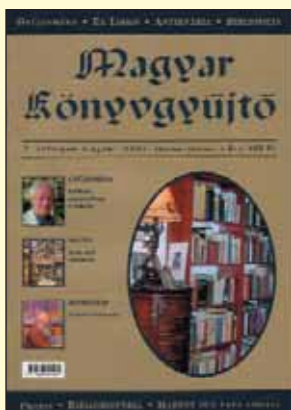
Sziget Könyvkiadó, 64 oldal, kötött, 1650 Ft

Ady Endre versei
Válogatta és szerkesztette Lator László

A Sziget Verseskönyvek sorozat köteté igényes válogatást kínál Ady Endre verseiből. „Hihetetlen, mi mindent tudott, halálán innen, életem túl, országról, világról, emberi sorsunkról, nyomorúságunkról, nagyszerűségünkéről.”

Sziget Könyvkiadó, 247 oldal, kötött, 1980 Ft

Újra megjelenik a Magyar Könyvgyűjtő

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával idén is folytatni tudjuk a Magyar Könyvgyűjtő megjelentetését. Mint olvasóink emlékezhetnek rá, a Magyar Könyvgyűjtő tavalyi utolsó számának megjelenését követően elbúcsúztunk a folyóirattól, mert megjelentetését ráfizetéses volt. A pályázaton elnyert támogatás lehetővé teszi a folytatást, tehát folytatjuk. Idén is 10 szám jelenik meg, azaz márciustól decemberig havonta olvashatják majd a Magyar Könyvgyűjtőt.

A támogatás természetesen csak az előfizetési díjakkal együtt elegendő a lap megjelentetéséhez, emiatt kérjük ezúton is régi előfizetőinket, fizessék elő 2004-re is a Magyar Könyvgyűjtőt, és természetesen kérünk mindenkit, akit érdekel a bibliofília, a régi könyvek, a bibliohistoria, a könyvművészet, a könyvgyűjtés, legyen új előfizetőnk, fizesse elő a Magyar Könyvgyűjtőt, hozzájárulva ezzel is a Magyar Könyvgyűjtő fennmaradásához.

A Magyar Könyvgyűjtő 2004. évi 10. számának kedvezményes előfizetési díja 4500 Ft, egy példány ára külön megvásárolva 680 Ft.

A Magyar Könyvgyűjtő előfizethető a szerkesztőségben:
1114 Budapest, Hamzsabégyi út 31. Telefon/fax: 466-0703

Megrendelem a Magyar Könyvgyűjtő 2004. évi 10. számát 4500 Ft kedvezményes előfizetői áron.

Név: .....

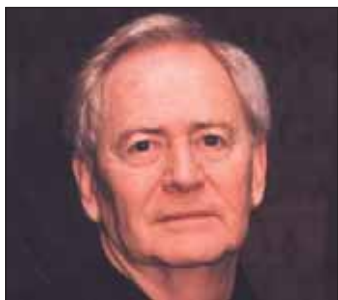
Cím: .....

- Kérem, küldjenek postautalványt az előfizetési díj elküldéséhez
- Kérem, küldjenek átutalási számlát az előfizetési díj átutalásához

A maszkok mögött

Beszélgetés Szabó Istvánnal

Január végén Szabó István volt a híres és népszerű Berliner Lektion vendége. A Reneszánsz Színházban telt ház előtt beszélt filmjeiről, magáról, valamint további terveiről. Megtudhattuk, hogy a következő Szabó-priemer irodalmi adaptáció lesz. Erről, az irodalmi élményeiről, valamint az adaptáció műfajáról beszélgettünk.

– Új filmje Somerset Maugham Színház című regényéből készült. Honnan jött az ötlet, mivel „érdekelte ki” épp ez a mű e különleges figyelmet?

– Ez az új film egyértelmű kihívás volt számomra, hiszen ezelőtt soha nem rendeztem kézen kapott anyag alapján. Ám ez olyan jó forgatókönyv volt, hogy nem tudtam nemet mondani. Egy középkori színésznőről szól, aki kezdi úgy érezni, hogy kicsúszik a talaj a lába alól. Ez az érzés eluralkodik rajta, és elkezd harcolni a saját energiáinak feltöltéséért. Megpróbál mindent, hogy továbbra is olyan fiatal és sikeres legyen, mint volt. Erre nem lenne igazán szüksége, hiszen elismert, jó művész, de belül mégis úgy érzi, új erő, új inspiráció kell a folytatáshoz. E kétségbeesés mindenkit elér életének egy időszakában. Ami szintén megérintett ebben a regényben, az az, hogy a főszereplő az egész környezetével egyetemben maszkok mögött él. Meg akar felelni mindenféle elvárásnak, jöjjön az akár a barátok, akár a társadalom felől. A férje, a munkatársai, a hozzá közelállóak mind szerepet játszanak, nemcsak a színpadon, az életben is. Az érdekelt, hogy néhány pillanatra beláthassunk e

maszkok mögé, és ott megtaláljuk az embert. Ez által szeretném azt is megmutatni, milyen fárasztó, milyen álságos egy élet ez. S miután az emberek nagy része belemegy a megfelelési kényszerek csapdájába, erről beszélni szintén sokak számára érdekes lehet.

– *A világsikert megbozó filmje, a Mephisto szintén átültetés, Klaus Mann regénye nyomán készült.*

– Valóban, a Mephisto egy nagyon erős – de hangsúlyoznám, hogy nem zseniális – irodalmi anyagon alapult. Az igazi, alapvető irodalmi műveket szerintem nem szabadna filmre vinni. Szilárd meggyőződésem, hogy azokat azért írták, hogy olvassák őket. Az energiájuk, a szépségük, a gazdagságuk a szavak egymáshoz való viszonyában rejlik. Az eredetiségük a leírásban van. Abban a pillanatban, amint filmre visszük, éppen a leírást változtatjuk meg. Helyébe egy táj lép, amit egy rendező és egy operatőr kiválasztott. A karakter helyébe pedig egy színész, aki – ha legjobban megfelel is a szerepnek – akkor is más, mint amit az író elképzelt. Egy igazi irodalmi mű esetében a megjelenítés az írónak és az olvasónak a közös alkotása. Natasa Rosztova vagy Anna Karenina mindenki elképzelésében más, hiába írta le Tolsztoj pontosan az arcát, a haját, a szemét, a megjelenését. Mi az általunk ismert alakok képéből állítjuk össze magunknak ezt az arcot. Tehát nekem is van egy Natasám, magának is. Egyik sem ellentétes Tolsztojével, de az enyém az én sajátom, amit maga nem tud elképzelni. És ez természetesen fordítva is igaz,

ez az irodalom csodája. Ám ha e kép helyébe odateszünk egy színésznőt, ha például Audry Hepburne, ez a csodálatos szemű, sástestű nő jelenik meg a kicsit pufók Natasa helyett – minden elmozdul, egyetlen személység lép a megírt karakter helyébe. A szereplő történetben való ereje, sugárzása egy film vagy egy színdarab esetében attól függ, hogy a színész milyen hatású, és nem attól, mit írt Tolsztoj. Nem szabad elvenni az olvasók örömét, nem szabad megadni azt a könnyebbséget, hogy pusztán azért, mert látták az adaptációt, kikerüljék az alapmű elolvasását. A nagyon jó könyvek viszont szinte kívánják a filmvásznat. Az olyan könyvek, amelyek olyasmiről szólnak, aminek érdemes egy másik formát is találni. A Színház ilyen. Remek és egyben szórakoztató regény, melyet az én generációm érdeklődő tagjai többnyire elolvastak tizenhat éves korukig. Élvezet volt foglalkozni vele.

– *A Weltspiegel meghatározása szerint Szabó István a filmrendezőik melankolikus lírikusa. Valószínűleg a filmeket átszövő erőteljes költőiségre történt itt utalás, az alkotóra vonatkoztatva. Egyáltalán, egyetért ezzel a kissé erőltetett behatárolással?*

– Nem foglalkozom magammal, főképp nem ilyesféle kategóriák mentén. Ehhez az élet rövid, ehelyett én inkább csinálom a dolgom. Nincs ezeknek a meghatározásoknak igazi jelentősége. Jobban örülnék, ha azt mondanák, hogy én vagyok a legszebb férfi Magyarországon... Az legalább meglepő lenne.

– *Tudna említeni olyan regényeket a huszadik századból, melyek kimondottan – akár sorsfordítóan is – hatottak magára?*

– Több olyan mű is van, amelyeket meglehet, hogy húsz évvel ezelőtt olvastam, mégis minden nap jelen vannak a gondolataimban. Olyan könyvekről beszélek, amelyek alapvetően befolyásolták a gondolkodásmódomat, a képet a világról, amiben élek. Ilyen például Marquez egy-két könyve, de alapvetően a Száz év magány. Vagy Semprun jogtalanul mellőzött műve, a Nagy utazás. Kevesebbet beszélnek róla, mint kellene, és páran azt hangoztatják, nem nagy mű, mert nincsen benne szerelem. Ezen sokat gondolkodtam, a saját szakmámra is kivetítve, hogy el lehet-e egy történetet mesélni e nélkül az ember életében vagy fontos, vagy legfontosabb érzés nélkül. Anélkül a mágnes nélkül, ami a vonzalmakat jelentené. Lehet, hogy a Nagy utazásban azért nincsen szerelem, mert a történet tudatosan, megalázóan, gonoszul kizárja a szerelem lehetőségét. És akkor ebben a könyvben a szerelem hiánya jelenti a szerelmet. Anyám, aki az egészségügyben dolgozott, és véletlenül sem volt író, azt mondta nekem egyszer, hogy egy nagy regényt, nagy filmet, darabot a politika és a szerelem viszonya határoz meg. Meglehet, igaza volt, én a Nagy utazást mégis kimagasló remekműnek tartom.

– *Előadásának grációzus könnyedsége, gördülékenysége nagyon megragadó volt. Története, következtetései kapcsán eszembe jutott, vajon felmerült-e már magában, hogy írásban rögzítse az életét?*

– Nem. Soha még egy forgatókönyvet sem adtam ki. Én nagyon szeretem az irodalmat, pontosan tudom, melyik írott szöveg jó, és melyik nem. Az előadás más műfaj, írott szöveggé nem működne. Azért, mert sok ember irkál, és ezt ki is adják, még nem változik meg a mérték. Nagy adomány, ha valaki meg tudja találni a pontos szavakat. Az írást tessék meghagyni nekik.

Karafiátth Orsolya
(Berlin)

Rögtön azzal kezdődött, ahogy ideköltöztünk, hogy egy ilyen átkozott harcikutya, egy pitbull nekiment az én spánielemnek, a szegény Benjáminnak (három hétig kezelgettük az állatorvossal együtt, míg rendbejött), és még a gazdájának állt följobb. Hogy az ő kutyája mellette volt (igaz, se póráz, se szájkosár), az enyém meg nem. Na és?! Mellőle egyenesen nekirontott az én kutyámnak.

Aztán még nem is bírta leszedni Benjáminról azt a döngőt, én meg ordítottam, hogy milyen istentől elfajult lélek, milyen szadista elmebeteg, emberségéből kivetközött lény lehet az ilyen, aki egy gyilkológéppé nyomorított szörnyeteget tart a háznál. Nem erre választott, azt hajtogatta, hogy az én kutyám nem volt mellettem. A hülye!

Végül leszedte a pitbullt a Benjámin nyakáról és elkorrodta, azóta se láttam a környéken – hál'isten.

Hogy mekkora különbség bír lenni kutyák és gazdák között csak egyetlen lakótelepen belül; nem is gondolná az ember. Igaz, a Békásmegyeri lakótelep jó nagy, és mi a nyugati széléről, az ófalu mellől, a heggyelől

oldalról (ahogy itt mondják) költöztünk le a keleti szélére, a Dunához. A régi lakóhelyünkön is sok volt a kutya, mert nagy füves terek vannak, lehet sétáltatni, futtatni – de ott az emberek is, kutyák is ismerték egymást, valahogy magától értetődő volt bizonyos közösség. Az, hogy köszöntünk egymás-

resszív. (Milyenek lehetnek a gazdák?) Meg vannak kötve, és ha Benjámin közeledik a kutyatárs felé, a gazda vagy mogorván elrántja az övét – aki viczorog – vagy azt kérdezi ijedten: kisfiú? Nem kisfiú, kan. Kankutya. És ha nem kan, akkor szuka, és nem kislány. A kutya sokszor többet ér, mint akárhány

Kertész Ákos

Harcikutya és megfélemlített emberek

nak, megálltunk beszélgetni, és nem csak a kutyákról meg az időjárásról, sokszor politikáról, vagy annál is komolyabb emberi dolgokról. Ha napokig csak a feleségem ment le a kutyával, már kérdezték, hogy én hol vagyok, és fordítva. De mi sem hagytuk annyiban, ha valakit ritkábban láttunk: mi van veled, csak nem beteg? Ezzel persze senki nincs kinn a vízből, mégis jólesik, ha a környezetünk egy kicsit odafigyel ránk. Jobb az ember közérzete, hát nem igaz?

De itt, a Duna felőli oldalon a kutyák nagy része ag-

ember, de akkor is kutya és nem gyerekpótlék.

Na. De ha ez nincs, akkor a két gazda úgy megy el nyikkanás nélkül egymás mellett, hogy véletlenül se néz a másik szemébe. A kutyák köszönnek egymásnak. Farkat csóválnak, szimatolnak, vakantanak, morognak – akármit... de az emberek nem.

No én bevezettem, hogy elkezdtem nagy kezicsókólot mondani, hangos jó napot vagy jó estét kívánni, mikor és kinek mi dukált. Hát először összerendeztem, mintha pisztolyt rántottam volna, hogy fel a kezekkel! Nem is válaszoltak, rám se

nagyon néztek. Ez bolond, gondolták magukban, valószínűleg. De én következetesen kitartottam a köszönés mellett.

Örömmel jelentem, nem eredménytelenül; az ember mégsem egészen elveszett lény, csak nagyon el van rontva. Csoda? Miért, mit csinált a hatalom, mit tettek az emberi ragadozók, mit tett a politika, a közélet, a média az utóbbi időben, hogy visszatartsa az embert a teljes atomizálódástól, a közönytől, a másik iránti érzéketlenségtől, az egymástól való félelemtől?

Valahol csak el kell kezdeni. Én a kutyasétáltató társaknak hangosan, udvariasan előre köszönök. Már nem ijednek meg, nem néznek hülyének, már elfogadják és visszaköszönnek. Sőt olyan is akad, aki előre köszön. Én bizakodó vagyok.

Az Irodalmi Kerekasztal nyilatkozata

■ Az Irodalmi Kerekasztal tagszervezeteinek képviselői munkájuk hosszú távú nyugalmának megőrzése érdekében az alábbi nyilatkozatot teszik közzé:

Az írói státusszal nem jár együtt automatikus politikai szerepvállalás, ezért az Irodalmi Kerekasztal helytelenít minden olyan megnyilvánulást, amely politikai alapon akarja megosztani a hosszú idő óta először most megkezdett, közös érdeket szolgáló szakmai együttműködést.

A magyar társadalmat a történelmi közelmúltban valós, tragikus megrázkódtatások érték, mind a negyedszázadon át uralkodó zsidóellenes politikai mozgalmak és a zsidóüldözés során, mind a négy évtizedes keresztényellenes politikai uralom révén. Ez a két politikai korszak jelentős érzékenységeket hagyott hátra, a zsidóellenes és a keresztényellenes megnyilatkozások ezért váltanak ki azonnal heves reakciókat, idéznek elő jelentős társadalmi tiltakozást. Az Irodalmi Kerekasztal képviselői hasznosnak látnák, ha az irodalmi életben konszenzus által kialakulna egy olyan gyakorlat, amely a szélsőséges megnyilatkozások

minden fajtáját szakmai és erkölcsi alapon elfogadhatatlanná teszi. Mivel az Irodalmi Kerekasztal a kortárs magyar irodalom állami támogatási rendszerének és intézményi feltételeinek újrászabályozási tárgyalásaira jött létre, nem te-

het mást, mint hogy felszólítja az irodalmi élet valamennyi szereplőjét, hogy tegyen meg mindent a kívánatos szakmai és erkölcsi konszenzus minél hamarabbi megvalósulásáért.

Budapest, 2004. március 3.

*Menyhért Anna
a József Attila Kör elnöke*

*Gyurkovics Tibor
a Magyar Írók Egyesülete
elnöke*

*Hernádi Gyula
a Független Magyar Írók
Szövetsége elnöke*

*Görgy Gábor
a Magyar P.E.N. Club elnöke*

*Kalász Márton
a Magyar Írószövetség elnöke*

*Mezey Katalin
az Írók Szakszervezete főtitkára*

*Csaplár Vilmos
a Széptírók Társasága elnöke*

*L. Simon László
a Fiatal Írók Szövetsége elnöke*

A filológiai gondatlanság minősített esete

■ Ez a cikk nem az a cikk, amit meg szerettem volna írni. Tudniillik arra a hírre, hogy Antal István emlékiratainak kötete megjelent, valósággal eufóriába estem: mint olvasó, a két világháború közötti magyar történelem különösen érdekel, évtizedek óta vártam rá, hiszen minden, az utóbbi évtizedekben e korról született fontos történelmi munka szerzője jelezte, hogy haszonnal forgatta Gömbös Gyula sajtófőnökének memoárját, s mind érezteték, hogy az eredeti forrásban még sok más, izgalmas információ található. De jó, gondoltam, hogy ezek végre hozzáférhetővé váltak! Már azt is elterveztem, hogy előbb elmesélem, amit annak idején hallottam, hogy Antal István is a híres Brazil presszó törzsvendége volt más híres öregurakkal – például Királyhegyi Pállal – együtt, állítólag ott írta a memoárját, és megint csak állítólag egy-egy részt elolvastatott az apró termetű, de annál élesebb elméjű humoristával, aki néha azt mondta, bocsánat, Pistám, azaz kegyelmes uram, ez nem így történt, mire Antal azt felelte volna – ha igaz – hát akkor hogy volt, Palikám?

E groteszk adoma után tértem volna át a lényegre: milyen képet fest a sokat vitatott Gömbös-korszakról a szürke eminenciás emlékezése? Most azonban, hogy itt a könyv, a Korok és dokumentumok című (mind ez idáig példás szakmai igényességgel gondozott) sorozat új kötete, a csalódottság belémfojtja mindezt. „Itt állok, és nem tehetek másként”-alapon arról kell beszélnem, hogy elszalasztott lehetőségnek tartom e páratlan érdekességű történelmi forrás ilyen módon való kiadását. (Annál inkább, mivel másira már nyilván nem lesz lehetőség). Nem a kurtításról, „mint olyanról” van szó: az irdatlan terjedelmű kéziratban szelektálni kellett, ez nem vitás. Annál kétsége-sebb, hogy egy könyvből, mely (legalábbis címe szerint) Gömbös SAJTÓFŐNÖKÉNEK emlékiratait tartalmazza, sorra-rendre miért azok a fejezetek maradtak ki, amelyek Antal legsajátabb „szakterületéről” szóltak: az ellenzéki sajtó időnkénti betiltásairól, a kormánypénzen, manipulációkkal megteremtett, jobboldali „dömpingsajtó” létrehozásáról. A Kolosváry-Borcsa, Hubay Kálmán, Milotay István (e képviselővé, és/vagy pártvezérré emelkedett bértollnokok) nevével fémjelzett Függelenség, Új Magyarország, Esti Újság megalapításáról. E fe-

jezetek kihagyására nem komolyan vehető érv, hogy „ma mindez a sajtótörténet iránt érdeklődőkön kívül másokat nemigen érdekelhet”, hiszen történelmi forrásokat leginkább azok olvasnak, akik az élet minden szegmentumában (a sajtóban is) a nagy egészre jellemző részletekre kíváncsiak. Sajnálatos módon tetten érhető a tendencia, hogy épp az maradjon továbbra is a kézirat titka, amiből kiderülhet, hogy a sajtóval akkoriban történtek kínosan emlékeztetnek némely, a kilencvenes években másodvirágzásukat élő manipulációkra.

Az, hogy a szerző: Gömbös feltétlen híve, eleve meg sem örökített olyasmit, ami Gömböst kompromittálhatná – az 1935-ös választás botrányait, köztük a Kenyeres–Kaufmann-ügyet, hogy említésre se méltatta az Új Szellemi Front epizódját – tulajdonképp magától értetődő. Nem úgy az a második szűrő, amelyet a szerkesztő-történész alkalmaz, aki aszerint szelektálja tovább az anyagot, hogy minek a napvilágra kerülése zavarná Gömbös mostani rehabilitációját? Még a kort csak kevésbé ismerők számára sem kétséges, hogy a Gömbös-sajtó ügyeit ezért kellett mellőzni, ezért kellett elhagyni a Trettina-féle zsarolási ügyet, a hirtengbergi fegyverszállítást, Marton Béla Nep-alvezér pártszervezési módszereinek, az ún. „D-osztály”-nak vagy a jankapusztai usztasa kiképzőtábornak a dolgát. Mindezek hiányaért nem tud kárpótolni, hogy olvashatunk (bő lére eresztve) a zirci, pannonhalmi, bakonyi kihelyezett kormányüléseken tapasztalt vendéglátásról.

S még ha e több mint furcsa szelekcióba beletörődünk is, lesújtó a filológiai gondatlanság minősített esete, amely a történelmi forrás publikált részeit olvasva ötlük szemünkbe. Ennek megszámlálhatatlanul sok példája közül legyen elég a néhány legkirívóbb. Nem hiszem el például, hogy egy történész ne tudná: az Új Magyarország főmunkatársa, később Az Ország főszerkesztője Vajta és nem „Bajta” Ferenc volt, márpedig itt szöveg és névmutató egyaránt Bajtáról beszél. „Cs. Kovács László népi író” sem létezett, aki a bevezető szerint ott volt az Antalszervezte lillafüredi tanácskozáson – Lillafüreden Cs. Szabó László volt jelen, ő viszont nem volt népi író, Kovács László ellenben sose biggyesztett a nevéhez „Cs”-t, az Erdélyi Helikont szerkesztette

Erdélyben, s nem lett soha Gömbös-párti képviselő. Szerkesztői megjegyzéssel illett volna kísérni Antalnak azt a lapszusát, miszerint ő 1934-ben, Zircen „gondol vissza” Thomas Mann Doktor Faustus című regényének dunántúli falvakról szóló oldalaira, a szóbanforgó műbe ugyanis 1944-ben kezdett bele az író. Nem értem, miként állíthatja bárki (az annotált névmutató bezzeg állítja!), hogy Vázsonyi Vilmos 1919 után nem tért vissza Magyarországra: köztudomásúlag 1925-ben ő volt a frankhamisítást vizsgáló parlamenti bizottság elnöke. S azt vajon honnét veszi a kötet szerkesztője, hogy a legitimista Magyarorságot az Est-lapok konzern adta ki? Az ordító betűhibákról, értelemzavaró szókimaradásokról nem szólok, csak az kérdezem még: miért nevezi a szöveg sorozatban Új Magyarországnak az Új Magyarorságot? S főként azt hogy állíthatja egy történész, hogy utóbbi csak „Gömbös halála után” lett a szélsőjobboldal orgánumává? Kizárt dolog, hogy ne tudná, az Új Magyarországnak nemcsak a feltétlen Hitler-imádat, a féktelen zsidógyűlölet volt jelen első perctől fogva, de már 1935-ben azt bizonygatták az olvasónak: a nyilasmozgalom vonzóbb, mint akár a polgári radikalizmus, akár a szociáldemokrácia. Nem értem, miért marad el Rupprecht Olivér neve mellől a „Virtsologi”, Huszár Aladáré mellől a „Baráti”, miért szerepel a francia diplomata, Ségur gróf neve után két kérdőjel, holott elég felütni az első, kezünk ügyébe eső lexikont, és megtudjuk: 1853-tól 1916-ig élt. Mindezen elfogultságok, felelőtlenségek, gondozatlanságok miatt végigdühöngtem a könyvet, az 515. majd az 560. oldalakhoz érve azonban megszüntem háborogni: a névmutatókban ugyanis a kötetet „gondozó” történész neve is hibásan szerepel s hát mit akarok én valakitől, akinek az se tűnik fel, hogy a saját neve nem Gerely Jenő?

Gömbös Gyula hatalomra kerülése és kormányzása 1932–1936 – Antal István sajtófőnök emlékiratai Palatinus, Bp. 2004, 568 oldal, 2900 Ft

Nádra Valéria megkérdezte

Valachi Annát

■ – *Életrajzából önként adódik a kérdés: mi volt előbb: szenvedélyes érdeklődése a pszichoanalízis (illetve annak hazai iskolája) iránt s ez vezette el József Attilához, vagy fordítva: a költő munkásságának kutatása irányította figyelmét Ferenczi Sándor, Róheim Géza és mások méltatlanul bátérbe szorult alakjára?*

– A pszichoanalízisről József Attila nélkül éppoly keveset tudtam volna, mint kortársaim, hiszen a háború után „oly korban” nőtünk fel, amikor a mélylélektant előbb a tiltott, majd fokozatosan a megtúrt tudományok közé sorolták, Freud, Jung, Ferenczi és a korábban világhírű „budapesti iskolához” tartozó pszichoanalitikusok művei pedig hozzáférhetetlenek voltak. A 70-es évek végén – amikor József Attila sorsa izgatni kezdett – azon vitakozott a szakma: kizárták-e a költőt a pártból, vagy sem – én viszont arra voltam kíváncsi, egyáltalán miért „csatlakozott a hadhoz”. Ekkor „fertőződtem meg” a pszichoanalitikus szemlélettel. Tudniillik ugyanakkoriban – 1931-ben – lett tagja a költő a KMP-nek, mint amikor analitikus kezelésre jelentkezett. Meg kellett ismernem a lélekelemzés irodalmát, hogy megérthessem József Attilát.

– *A József Attila-kutatás az elmúlt évtizedekben könyvtárnyi irodalmat termelt: a laikus azt binné, igazából már lebetetlenség újat mondani, vagy ismeretlen momentumokat felfedezni vele kapcsolatban. Valóban így van? S ha nem, mi bajt, mi izgat ma, ennyi előzmény után egy irodalomtörténészt?*

– A rendszerváltás előtti évtizedekben olyan sok tabu kötötte meg a József Attila-kutatók kezét, hogy csak a szellemi korlátok lemondása után lehetett mérlegre tenni teljes életművét – amikor a politikailag motivált kultusz szempontjából „kényes” témák (párttagsága, betegsége, halálának körülményei) és a zárt anyagok (pszichoanalitikus írásai) kutathatóvá váltak. A hozzáférhetővé tett szövegek mellett az új nézőpontok – köztük a pszichoanalitikus szemlélet – is megtermékenyítették a szakmai gondol-

kodást. A „rejtett összefüggések tudományának” tartott lélekelemzést alkotáslélektani rekonstrukciók során hasznosíthatjuk.

– *Pályáján bűvópatakként tűnik elő újra meg újra a színházzal való kapcsolat keresése. A színészmesterséggel való ismerkedése – gondolom – motiválta Őze Lajosról írt könyvét, most pedig József Attila, Flóra és Illyés Gyula különös történetéről készített – dokumentumokra épülő – drámai játékok. Esetleg, idővel, ha kedv, energia, lebetőség egyaránt adódik hozzá, nem akar megpróbálkozni önálló színpadi mű létrehozásával?*

– Nem idegen tőlem a gondolat. Ha nem is

lehettem színész – elsősorban lelki alkatom, túlérzékenységem miatt –, a mások bőrébe bújó, empátikus, ha úgy tetszik: színészi gondolkodásmód irodalmárként is jellemző rám. Akire kíváncsi vagyok, azzal belülről azonosulok, hogy megismerhessem a gondolkodását, az érzelmeit. Flaubert híres vallomásának szellemében Őze Lajos és József Attila, József Jolán és Bányai László, Illyés Gyula és Kozmutza Flóra mind-mind én vagyok, amikor írok róluk. Ehhez persze le kell győznöm magamban esetleges előítéleteimet – ez a legnehezebb –, és meg kell tudnom mutatni az illető igazságát, saját sorsa tükrében. Az elfogulatlan írói attitűd katarzist vált ki a közönségből – ez történt a PIM felolvasószínpadi bemutatóján is. S aki látta a televízióban a József Jolán-monográfiám alapján készült A megtalált szerep című filmet, Felvidéki Judit rendezésében – ebben narrátorként szerepeltem – hasonló élményre emlékezhet.

– *Tanít, szervez, kutat és ír. E rengeteg (szép és egész embert követelő) feladat közül mit szeret a legjobban?*

– A kutatást és az írást. Képzletjáték, gondolkodás, fogalmazás közben magam is épülök, töltődöm, szellemileg gazdagodom. Az irodalom izgalmas terepén kitartó nyomozómunkával, intuitív logikával sok mindent

föl lehet fedezni – és saját optikámat is érvényesíthetem. Fontos látni és írni „tani-tani”, meg pszichoanalitikus műhelybeszélgetéseket vezetni a Petőfi Irodalmi Múzeumban, ám ha túl sokféle téma közt kell megosztani a figyelmemet, hamar kimerülök, szétforgácsolódok.

– *Jelenleg min dolgozik? Milyen munkáját olvashatjuk legközelebb?*

– Régi tervem egy pszichoanalitikus életrajzi esszé a „szalmaláng-szerelmű” József Attiláról. Jövőre – a költő születésének centenáriumi évében – a Holnap Kiadó Szerelmes magyar írók sorozatában közreadom a téma dokumentumait. Az analitikus értelmezés és az újabb kötet azután következhet.

Fotó: Horváth Dávid

VALACHI ANNA irodalomtörténész Újpesten született, 1948-ban. Először a színészi pálya vonzza, tagja a Nemzeti Színház híres stúdiójának, majd (több, a Színművészeti Főiskolán sikertelenül abszolválta felvételi vizsga után) pályát módosít: egy időben lesz a Magyar Hírlap újságírója és levelező hallgató az ELTE BTK magyar-népművelés szakán, ahol 1977-ben szerez diplomát. Bölcsészdoktorátusa (1983) után 1985–1988 között TMB-ösztöndíjas; Szabolcsi Miklós aspiránsaként bekapcsolódik a József Attila-kutatásokba. 1988-tól öt éven át a Könyvvilág olvasószerkesztője, 1996-tól 2001-ig a Népszava munkatársa. Az irodalomtudomány kandidátusa (1999), főiskolai tanár (2003), a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Főiskolai Karán műfajismeretet tanít. A Ferenczi Sándor Egyesület és a József Attila Társaság vezetőségi tagja, 2003-ban a Thalassa című folyóirat felelős szerkesztője. Irodalomtörténeti teljesítményét 1999-ben Déry Tibor-jutalommal ismerték el. Első könyve 1993-ban *A Színháztéka életei*. A főszerepben Őze Lajos címmel jelenik meg. További munkái: *Hét év József Attila közelében* (1995), *József Jolán, az édes mostoha* (1998), *József Attila* (1999), *Ámor kínja, mámorea* – szerk. (2000), *„Én, József Attila, itt vagyok”* (2002). A Petőfi Irodalmi Múzeum Felolvasószínpadán 2004. február 28-án mutatták be nagy sikerrel „Minket, Gyuszi, szeretni kell” című, „érzelmi háromszög-rekonstrukció”-nak nevezett dokumentumjátékát.

Nano Objekt

Tarjána Tamás félcédulái

■ Lélektani megfigyelésekben gazdag, dús epikumú, egyéni stíluskarakterű regények találkoznak össze ezúttal. Mindhárom roppant határozott mozdulatokkal nyitja meg az utat ön-maga felé, ám uralkodó alkotásbeli szólamaik oly szerves részei a materiának, oly nélkülözhetetlenül sajátjai az eseményeknek, hogy a prózatechnika nem fitogtatja, hanem érvényesíti saját szerűségeit.

Az 1967-ben született osztrák író, Peter Truschner 2001-ben megjelent regényének – *Kígyógyerek* – a sikerével érte el az Európai Elsőregényes Írók Fesztiválján való jelenlétet. A könyv immár a *Magus Kiadó* Tempera sorozatában is hozzáférhető. *Adamik Lajos* fordítása az első mondatától felveszi az eredeti szöveg lélegzetének ritmusát, azt az egyenletes – emlékező, narratív, kommentáló és summázó – beszédmodot, amely szinte teljesen mellőzi a dialógusokat, s a fiatalokból a felnőttekbe érkező, számvető történetmondó önéletrajzi krónikáját a teljes beleélés mellett az elemelkedés gesztusaival is felvértezi. Ha a kitarulkozás, a személyes múltidézés, a gyerek- és kamaszidő pátszúdó újraelévenítése lehet objektív, akkor Truschner textusa az.

A *Schlangenkind* meghatározó közelítésformája a titkos rápillantás, a véletlenszerű belelátás – egyszóval az akart vagy akaratlan meglesés. Az anyai nagyszüleiéről és az édesanyjáról roppant erős impulzusokat őrző elbeszélő az alkalmisság résein át ismeri meg azt a világot, amelyben a nagyapa az elemi ember, a családi létezés, az otthoni mitológia ősforrása. A tárgyilagos megítélés vajmi kevés jót, érdemet találna magán- és közszerepléseiben. Totális érzéketlensége, politikai silánysága, testi állatiassága ellenére – a teremtés egészét semmibe vevő szuverenitása folytán – olyan adottságok halmaza ez (reg(edő) férfi, akit – s idáig már a második oldalon eljutunk – unokája példaképpel is választhatna (hogy mennyire nem – nem csak – a „gyerekszem” őrzi a múlt képeit, azt jelezheti, hogy a példaság problémáját azonnal mérlegetli a mű). „Nagyapámra egy nap úgy zuhant rá az élet, mint légyre egy csepp gyanta. Aki ismerete, megesküdött rá: a gyantában is úgy mozog, mintha mi sem történt volna”: a regény legelső mondatának felütése piros nyílal jelöli ki e próza menetét, egészen addig, hogy a szöveg emlékezőjét lesik meg, korai szexuális extázisa közben. Ekkorra már ő annyi mindent kikémlt, hogy elviseli a tettenérést. (Gonoszság nélküli) lesekvéseinek egyike volt a meztelen nagyanya fürkészése. A testi vonatkozásokkal nem takarékoskodó – noha mértéktartó – *Kígyógyerek* legszebb részleteinek egyike, ahogy a nagyanya egyszerre takarja, s mintegy megosztani is szeretné a fizikumát a gyermekkel.

A túl fülledtnék, kissé periférikusnak ígérkező belső családi élet hamar kitágul a regényben; az „intra-” és az „extra-” eseményegyüttes egymást arányosan kiegészítve mozgatja és ér-

leli megélőjét. Sikertől munka Peter Truschneré, specifikumaiból azok is elvonhatnak különféle tudásokat – az esztétikai élményszerzés közepette –, akik merőben más tapasztalatokkal indultak az életbe.

Mohás Livia Jessze fája című regénye (*Argumentum*) elsősorban azzal alapozta meg a maga kiválóságát, hogy kikövetelte a lényegében mindvégig jelen idejű előadásmódot. Eben a folyamatos jelenben három-négy esztendőre koncentrálódik a legalább húsz évben tájékozódó, egyben egy vagy két emberöltőnyit bejáró, s egészében több évszázados háttérrel rendelkező (a sűrítést és az idézést is mesterien alkalmazó) alkotás. A legelső kör éve 1956 körül gyűrűznek, ezt övezi 1945 körképe, s így tovább, a nem ok nélkül – magyarázó érvénnyel – felkötő régmúltig. (Nem feltétlenül a számítógépen történő írás adományként könyvelhető el, hogy különböző betűtípusokkal nyomtatott bekezdések nyerne sokrétű funkciót abban a mozaikjátékban, amellyel a regénybeli mater familias, s mellette főleg a kisebbik lány sorsrajzát „rakja ki” – különféle személyiség-megítéléseket próbálgatva – az olvasó.)

Bár egyetemi vizsgán már hallottam „feminista regényként” interpretálni Mohás Livia új munkáját, ezt a vélekedést leszűkítőnek kell gondolnunk. Némi igazság persze van benne. Nézzünk csak pár kései mondatot, az „elesen, csonttalan testtel vénülő rongybabá”: az anya, Marcsóka szenvedéstörténetének mélypontjáról: „Sándor... hajnalban telefonál a szomszédba, megkapta a táviratot és a levelet, azt mondja, megrendelte a mentőautót, indul Marcsóért a bolondok házába, hazaviszi, ő akar kinyitni, ne a lány kinyitson, mondja az apa. Akkor ez a két férfi, Sándor meg a bajnok, egyébként mindkét férfi faszari, de ebben a percben ez nem fontos, mindketten belépnek a lány lelkének legbenső zugába. Benn is maradnak. Ez lett a férfiak becsülete, ez a támaszadás”. (A mű megjelenése óta már várakozón vehettük hírről, hogy a bajnok – a lány férje – egy újabb regény főalakja lesz. Tény, hogy az ő figurájában sok „tartalék” maradt, míg másokat teljes térhez engedett a könyv ökonómiaja.)

A *Jessze fája* mint lepréslést családregegye: sodró olvasmány. Egyszer-egyszer korlátozhatná pontoskodásait a szöveg. „Amikor a Fő úr, azaz a plébános, a Főtisztelendő úr...”: ha valaki a második két értelmező elem híján nem értené az önmagában sokkal expresszívabb „Fő úr” kifejezést, pár sor után az is rálelné a „megfejtésre”. Az ilyen (vagy a kéretlenül kifejtő) túlírás azonban ritka. Angyal vigyázta Mohás Livia kezét: talán mind között ez a legjobb alkotása. Az angyal – a regényben is megemléltett gyöngyöspatai oltárról érkezve –, kép formájában nemegyszer ott lebeg a papíron (a címlapon, a hátsó borítón, s fejezetek végén), egy olyan könyvben, mely a címbeli bibliai motívumnak magasrendű világi, jelenbeli értelmet ad.

Pályi András Megérkezés című regénye (*Kalligram*) a beszélés/beszéltetés egy ritka (noha a világirodalomban nem ismeretlen, de itt merőben egyedi) fogását aknázza ki (egészen az utolsó fejezet váltásáig). Elmondhatnám – leginkább az oly suta „áttávolítás” szakkifejezést kölcsönözve –, miben is áll az én-beszédű szövevezésnek az az izgató közvettsége, amely a gondolatfolyamot szervezi, mederben tartja (pedig 1930 és 1990 eredés- és torkolatpontjai, szakadékos partok között kell haladnia, a magyar és a „nagy” történelemnek minden évtizedben legalább egy kulcseseményét érintve). Mivel a 314 nyomtatott oldal csak a 304. lapon leplezi le magát, illendőbb – és elegendő is – csak annyit jelezni: éppen a hatalmas mondatok jó, követhető ritmusába kiterjeszkedő prózatechnika megsejti a (nem türelmetlen) befogadóval – kivel a 9., kivel a 47., kivel a 303. oldalon –, mely létpillanatban, létszférában lépünk be Baróti Dániel, a külügyi diplomata élettörténetének kapuján.

A cím sokértelműsége is tanakodásra ad alkalmat. A főhős érkezik meg – tudáshoz? felismeréshez? Istenhez? mindezek hiányához? –, vagy hozzáz, nála, benne érkezik meg a test, a lélek, vagy valamely ezeken kívülre a jele? Az erős (néha kissé egyszerűsített vagy elmosott) történelmi, politikai-ideológiai kötődések fölé nő a megérkezés-misztérium metafizikája.

Keserű Ilona két festményét használta fel a borítóhoz Hrapka Tibor könyvtervező. Ezek az érzéki, behatoló-kifolyó hullámvonalak – a festőnő „csigolya”- és „ív”-ábrázolásainak emlékeivel – értelmezően segítik az olvasást. Ahogy e színfoltok és vonalak az anyagiban a nem anyagot tájrák fel, úgy képes Pályi András a legnyersebb testi leírásokat a test feletti, a nem testi szolgálatába rendelni. Baróti ifjúságától kezdve aktusszerűen veszi birtokba az életet (vagy fordítva: az élet – események, eszmék vagy személyek által – aktusszerűen igazza le őt). A *Megérkezés*ben az is szeretkezés, ami nem az (vagy, megint, fordítva: a szöveg ugyan nem tudhat – és nem is akar – dezerotizálttá válni, ám a szeretkezések mindegyike nem fiziológia eseményként is értelmezhető).

Ha a művet a rendszervált(oz)ás eddigi talán legjobb regényének nevezzük, óhatatlanul a transzcendáló lélekkronikát vetjük háttérbe, a pszichológizálás mikroklimájába avatkozunk bele. Az én – és annak nyilvánossága: a sors és a történelem nem választható el egymástól. Valószínű, hogy bármely epikai konstrukció csak akkor érkezik meg önmagához, ha rendelkezik ezzel a vonással, adománnyal. Dolgozik, hat a nano objekt, melyről Mohás Livia ír.

A test egyik mezőjéből a másikba áttolható, áttolható, mikro ezredrésznél kisebb anyag, amely képes „áthatolni, vándorolni az erek és szövetek falán, egyik szervből a másikba” – s tán az én-ből a nem én-be is.

Libri

Libri sikerlista

2004. február

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

SZÉPIRODALOM	ISMERETTERJESZTŐ	GYERMEK, IFJÚSÁGI
1. García Márquez, Gabriel: Azért élek, hogy elmeséljem az életemet Magvető Könyvkiadó	1. Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató 2004 Országos Felsőoktatási és Felvételi Iroda	1. Rowling, J. K.: Harry Potter és a Főnix Rendje Animus Kiadó
2. Karinthy Márton: Ördögörcs 1-2. Ulpius-Ház Könyvkiadó	2. Stahl Judit: Gyorsan, valami finomat! Park Könyvkiadó	2. Marék Veronika: Kippkopp és a hónapok Ceruza Kiadó
3. Réz András: Válogatott szorongásaim Ulpius-Ház Könyvkiadó	3. Atkins, Robert C. Dr.: Dr. Atkins forradalmian új étrendje HL Studio Kft.	3. Brezina, Thomas: Nyár, tesók, zúzavara Egmont-Hungary Kft.
4. Coelho Paulo: Az alkímista Athenaeum 2000 Könyvkiadó	4. Atkins, Robert C. Dr.: Dacolj a koroddal! Maecenas Könyvek	4. Rees, Celia: Bűbájos Mary Orlando Stúdió Kft.
5. Shan, Darren: A bajnal gyilkosai Móra Ferenc Könyvkiadó	5. Burrell, Paul: Királyi szolgálat Jokerex Bt.	5. Mackótestvér Egmont-Hungary Kft.
6. Cook, Robin: Szélütés I.P.C. Könyvek	6. Müller Péter: Titkos tanítások Magyar Könyvklub	6. A Gyűrűk Ura – A király visszatér Egmont-Hungary Kft.
7. Szabó Magda: Für Elise Európa Könyvkiadó	7. Váncsa István: Váncsa István szakácskönyve Vince Kiadó	7. Mackótestvér – Foglalkoztatókönyv Egmont-Hungary Kft.
8. Szabó Magda: Az ajtó Európa Könyvkiadó	8. Stahl Judit: Enni Jó! Park Könyvkiadó	8. Brezina, Thomas: Az a boszorkányos szerelem! Egmont-Hungary Kft.
9. Mayle, Peter: Az év Provence-ban Ulpius-Ház Könyvkiadó	9. Csernus Imre – Dobai Benedek – Tárnok Alfons: Drogma Konkrét Könyvek	9. Zelk Zoltán: A három nyúl Santos Kiadó
10. Steel, Danielle: Biztos menedék Maecenas Könyvek	10. Bassham, Gregory – Bronson, Eric: A Gyűrűk Ura filozófiája Bestline Kiadó	10. Brezina, Thomas: Boszorkány az iskolapadban Egmont-Hungary Kft.

A FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZ SIKERLISTÁJA

2004. FEBRUÁR

Szépirodalom:

1. Coelho, Paulo: **Az alkímista** Athenaeum 2000 Kiadó
2. Karinthy Márton: **Ördögörcs 1-2.** Ulpius-Ház Kiadó
3. García Márquez, Gabriel: **Azért élek, hogy elmeséljem az életemet** Magvető Kiadó
4. Szerb Antal: **Utazás és holdvilág** Magvető Kiadó
5. García Márquez, Gabriel: **Száz év magány** Magvető Kiadó
6. Márai Sándor: **San Gennaro vére** Helikon Kiadó
7. Pilinszky János: **Összes versei** Osiris Kiadó
8. Janikovszky Éva: **De szép ez az élet!** Móra Könyvkiadó
9. Szabó Magda: **Für Elise** Európa Könyvkiadó
10. Márai Sándor: **Füves könyv** Helikon Kiadó

Ismeretterjesztő:

1. Del Monego, Markus: **A bor lelke. Anekdoták és történetek a borról** Opus Kiadó
2. Felsőoktatási felvételi tájékoztató 2004 OM-OFFI
3. Atkins, Robert C. Dr.–Buff, Sheila: **Dacolj a koroddal! A világ legnépszerűbb orvosi könyve** Maecenas Könyvkiadó
4. Atkins, Robert C. Dr.: **Dr. Atkins forradalmian új étrendje** HL Stúdió Bt.
5. Stahl Judit: **Gyorsan, valami finomat! 35 perces ételek** Park Könyvkiadó
6. Tóth Gábor: **Az E- számokról ószintén** Élelmiszereink árnyoldalai Pilis – Vet Bt.
7. B. Élthes Eszter: **A pokol országútján** Bessenyei Kft. – BT Press
8. Redfield, James: **A mennyei prófécia** Magyar Könyvklub
9. Deák Sándor Dr.: **Gyógyítás fény- és szinterápiával** Szerzői kiadás
10. Borbás Marcsi: **Egy nap egy recept** Szerzői kiadás

Ifjúsági és gyermek:

1. Gáspár Ferenc: **A sárkány pallosa** Coldwell Pharma Bt.
2. Cervantes: **Don Quijote** Radnóti Miklós átdolgozásában Holnap Kiadó
3. Rowling, J. K.: **Harry Potter és a Főnix Rendje** Animus Kiadó
4. Böszörményi Gyula: **Gergő és a bűbájetrec** Magyar Könyvklub
5. Böszörményi Gyula: **Gergő és az álomfogók** Magyar Könyvklub
6. Marék Veronika: **Kippkopp és a hónapok** Ceruza Kiadó
7. Saint-Exupéry, Antoine de: **A kis herceg** Móra Ferenc Könyvkiadó
8. Rowling, J. K.: **Harry Potter és a Bölcsék Köve** Animus Kiadó
9. Cini-cini muzsika **Óvodások verseskönyve** Móra Ferenc Könyvkiadó
10. Rowling, J. K.: **Harry Potter és a Titkok Kamrája** Animus Kiadó

„A legérdekesebb születésnap ajándék (főleg 40 után)

Douwe Draaisma:
Miért futnak egyre gyorsabban az évek című könyve.”

2600 Ft, a kiadóban 15% kedvezménnyel.

Typotex Kiadó 1024 Budapest, Retek u. 33–35.
Telefon/fax: 316-3759, www.typotex.hu

KÖNYVHÉT

Hirdetésfelvétel:

209-1875

Minden könyv egy helyen!
TANKÖNYVCENTRUM
a Kódex Könyvárúházbán

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)

Telefon: 331-0126, 331-0127

Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes választékával várjuk kedves vásárlóinkat.

Minden könyvet egy helyről!

Mi most is számítunk
a könyvszakma segítségére!

Kérjük, adja a Hatágú Síp Alapítványnak
adója 1%-át, hogy azt a könyvesek
képzésére fordíthassuk!

Adószámunk: 19654391-2-41

K. u. K. Kiadó Köves Józseffel

beszélget Nádor Tamás

A betűszó helyi jelentésének megfejtése nyilvánvaló: nem a császári-királyi felségre utal, csak feleségre és férjre, a két könyves Kövesre. Ám Boldog békeidők kávéházi adomáit, jó zamatait, kellemes közérzetét szívesen visszaidézné s tartósítaná e kiadó derűsen vagy komolyan olvasmányos és hasznos kötetivel. Gondolatot, történetet, praktikus tanácsot s főként sok humort kínálva az ajándékozhatóság örömszerző gesztusával, könnyed eleganciájával.

■ – *A kiadó ismert a könyvvilágban, ezért ne kezdjük Adámmal és Évával (illetve K. Józseffel és K. Juliannával). Tudjuk: igen korai gémkézés után, 1991-ben önállósodtak. Mi kellett ehhez: olvasottság, találmányosság, piacismeret, mélybeugrási merészség?*

– Mindez együtt, persze. De mindketten több mint negyven éve működünk a szakmában, így azért ragadt ránk szak- és piacismeret, szerkesztői, kézirat-előkészítői készség, nyomdai jártasság stb. A találmányosság, az ötlet, kellő körültekintéssel társítva valóban nélkülözhetetlen munkánkban. Eddig, szerencsére, mindig sikerült kitalálnunk két-három olyan „húzó” könyvet, amely volt annyira kelendő, hogy magával vigye többi kiadványunkat. S hogy így segítsen kevésbé rentábilis kötetünknek.

– *Őnök tehát voltaképp a manapság fíntorogva említett keresztfinanszírozásos módszert alkalmazzák: amit vesztenek a réven, megnyerik a vámon. Széplelkek és ideológusok szokták így „bagóéért”, vagy akár kéretlenül mások nyakába sózni a „kutyanak se kell” köteteket...*

– Mi ezt fordítva tesszük. Feleségem, Köves J. Julianna Illik tudni, a kulturált viselkedés című kézikönyve a 14. kiadásánál tart, és úgy 250 ezer példányban fogyott el. Háztartási kislexikona is igen sikeres. S a kemény-komoly piacon is hasznosnak bizonyult az én derűs természetem: A legnagyobb vicckönyv, majd öccse, a Kis-nagy vicckönyv, az Újabb 3500 vicc, illetve A zsidó humor aranykönyve egyaránt jelentős szériában, több kiadásban kelt el. Vagyis igyekszünk olyasmit írni, amit elolvasnak. De persze egyébként is szívesen kínálunk vonzónak ígérkező, nívós szórakoztató köteteket, amelyek révén kedves más könyvekért akár kockázatot is vállalhatunk.

– *Olvasmányt ajánlanak tehát. Sznobok és túlművelt emberfők körében lefitymált szóval élve: lektúrt. Úgy vélik: manapság mind szűkebb azok köre, akik akár fogcsikorgatva is művelődnek?*

– Nem osztályozok ilyen sarkosan. Mau-passant A szépfiúja vagy Flaubert Bovarynéja egyszersmind a klasszikusok klasszikusa és letehetetlen lektúr. S én bizony azok közé tartozom, akik olvasás közben nem szeretnek ásítani. Ilyen értelemben ébren tartó, olvasmányos könyveket próbálunk kiadni. Franz Werfel A Musza Dagh negyven napja című műve drámai, humanista nagyregény; Stefan Zweig Clarissája is komoly könyv, magyarul mi publikáltuk először. Orvosregényeink (például: F. G. Slaughter: A frontsebész, A szívsebész; T. Arnaud: Második élet; P. Carson: Hideg acél; T. Gerritsen: Véráram) „a nagy fehér varázsló” mítoszt tágitják humanus doktorok reális rajzával; az Új orvosregények sorozatban kaland és képzelet ad foglalatot e hivatás mai-holnapi művelőinek feszült történetéhez. Ami különben a cselekményességet illeti: hajlamosak vagyunk nemcsak a múlt, de már a félmúlt kiváló történetmondóit is elfeledni. Unikum sorozatunk megint csak nagyon olvasható, immár antikváriumban is csak ritkán felbukkanó, remek könyveket közöl. Például: Mit tud egy vödör? (humoreszkgyűjtemény); Karinthy Ferenc: Baracklekvár (családi irodalmi históriák); Gádor Béla: Néhány első szerelem története; Leonhard Frank: Jézus tanítványai; Anna Seghers: Hetedik kereszt; Tersánszky J. Jenő: III. Bandika a vészben; Kellér Andor: Bal négyes páholy; Krúdy Gyula: Ferenc József rendet csinál (saját válogatásunk, főhajtás mintegy a K. u. K.-nak, mesterségünk címe-réne); Királyhegyi Pál: A gengszterek nem

nőnek az égis; s megint csak Karinthy Ferenc: Magyar történet („nagyregény”, amelyre már Karinthy Frigyes és fia, Cini egyaránt vágyott; mi posztumusz próbáltuk írásából egybeszerkeszteni). S még egy bestseller: Magyarul először sorozatunk, amely angol, amerikai, német, francia profi szerzők írásából válogat – a detektívregénytől a thrillerig. S el ne feledjem: kiadjuk Hans Habe életművének javát, aki éppúgy volt riporter, dokumentarista, mint jeles regényíró, s mindig a lektűrlista tollforgató élénkségével.

– *Egy kis – szellemesen K.u.K. kantonak nevezett – prospektusuk jelszava: „Öröm adni – öröm kapni”. Úgy tudom, egyik kedves „műfajuk” az ajándékkötet...*

– Valóban. Velúr (kötésű) kisantológiáink verseket kínálnak kellemes tapintású, szemrevaló kötetecskékben. „Bölcsök ajándéka” könyveink, részint aranyozott műbőr-díszkötésben, művészi reprodukciókkal illusztrálva, gondolatokat tartalmaznak az élet dolgairól; „Félszáz mondat”-aink pedig aforizmákat a szeretetről, szerelemtől, barátságról, édesanyjáról, Budapestről stb. S egy különlegesség: A világ uralkodócsaládjai, majd Uralkodócsaládok trón nélkül címmel Celler Tibor vajdasági körorvos enciklopedikus művet írt császárokról, királyokról, hercegekről és leszármazottjaikról. Szellemi gourmé-k ajándéka lehet: tartalma ritkaság, külleme gyönyörű.

– *A felsorolás követője kapkodhatja a fejét, annyifélet ajánl. Van-e egyáltalán markánsan kirajzolódó arculata, karaktere könyveiknek?*

– Legföljebb a kétféjű sas embléma vonja őket közös nevező alá. Szándékunk szerint való ez a sokszínűség, hisz egyazon ember is sokfélet olvashat, forgathat szívesen. És még nem említettem „hasznos” könyveinket a Családi patikától a szakácskönyvegig, a Rejtvénybongészdetől az újabban divó otthoni kenyérsütésig. Pedig évente csak mintegy harminc „címet” adunk ki, meg négy-öt utánnomást. Ha nagyképszerűségi akarnék, azt mondanám: kicsi a bors, de (re-mélem) erős.

– *Egy kevésbé fűszeres szó erejéig visszatérve a cég nevére: könyveikkel nem kívánnak-e azért valamit a „boldog békeidőkből” visszahozni?*

– Török Rezső könyvének címevel élve: talán adhatunk az olvasónak egy kis „békebeli békét”. Kellemes, beszélgetős, kávéházi hangulatot, léghört, legalább szerzőink vonzáskörében. A szeretet, a barátság, az emlékezés, a nemes szellemi izgalom gravitációját.

Osvát Ernő

Az elégedetlenség könyvéből

Összegyűjtött írások (részletek)

■ Osvát Ernőről mindenki hallott, mindenki tudja, hogy a legendás Nyugat nem kevésbé legendás szerkesztője volt; róla, a magyar irodalomban betöltött szerepéről, életművéről kötetek jelentek meg, de az ő művei gyakorlatilag hozzáférhetetlenek voltak: csaknem 60 évvel ezelőtt, 1945-ben jelentek meg írásai egy kis példányszámban napvilágot látott kötetben, a Nyugat kiadásában.

A kötet az azóta felfedezett írásokkal gyarapítva közli Osvát Ernő nagy hatású aforizma-sorozatát, szépirodalmi írásait, valamint a századforduló és az azt követő megújuló irodalmi korszak szellemi életét tükröző cikkeit, kritikáit, leveleit, beszédeit.

(Kiss József Könyvkiadó, 1200 Ft)

Aforizmák

■ Minden erős érzésben egy nagy invenció virágzik; csak hogy a művész kifelé hullatja, szórja a rózsákat; a szeretet csak a saját témáját ékesíti velük.

■ Ó, hogy az élőkben nem tudjuk megbecsülni, hogy ők is meg fognak halni. Úgy bíráljuk őket, mint a végtelent – csak aztán söpri össze emlékezésünk a fitymált szavakat, elítélt tetteket –, mikor már nincs tovább. Mikor már műemlék, csak műemlék minden, minden. Miért is, hogy minden humanizmusunk: archeológia.

■ Minden történet – a legvidámabb is –, telve van adieu-vel, sóhajjal, az idő melankolikus ragozásával. Az igeidők háttérben faliorák ketyegnek – zsebórák muzsikálnak –, toronyórák ütnek. Ez az észrevétlen monoton ketyegés, amit elnyom az érdekesség zajja: az alaptónusa minden elbeszélésnek. Minden novella egy húrton pendül. Combien je regrette.

■ Nil humanum a me alienum puto –, a lelkiismeretünk bölcsődala.

■ Sajnos, de úgy van: a legtöbb ember csak staffage a szellem és a szív történetében.

■ Amíg a szkeptikusok kisebbségben s a naivak többségben lesznek: a szép hazugságok mindig jó példaként fognak hatni.

■ Művész hazája a nagy világ – ezért oly kétes a művészregények miliője.

■ A fehérben minden szín együtt: vajon az ártatlanság is ily koncentrációja-e az ember lelki gazdagságának? Úgy látszik, igen!

■ Az élet egyik nagy szépsége (éppen, amiért sokan szidják) a nagy és a kis dolgok összetartozása: rongyos, köznapis viskók a nagyszerű székesegyház körül s a látszatra cáfoló tudat: hogy a nagy dolgok támaszkodnak a kicsinyekre, a székesegyház a rongyos viskókra... A kis dolgokat kicsinyelni, ó mily ostobaság tehát!

■ Küzdeni, küzdeni a létért – ez a boldogság: mondják a bátrak. Nem! A küzdelem nagyon egyenetlen, feltételeiben igazságtalan, vagy nagyon könnyű, vagy nagyon nehéz –, s ha az egész világ ellen van: az erős csak abban különbözik a gyengétől, hogy egy pillanattal később esik el.

■ Az első benyomás csaknem döntő az emberek ítéleteiben. Mily jó barátságban élhetnének mindannyian, ha – ezt tudva – fel is használnák.

■ A tiszta papiros mily olcsó, a könyv mily drága; valóban, ha a passziót a költségei után ítélik meg, úgy látszik, előkelőbb: olvasónak, mint írónak lenni.

■ Már a legrégebb időkben észrevették, hogy az állatoknak lelkük van. Sőt, hogy olyan a lelkük, mint az emberé: nyilván ez észrevétel az alapja a lélekvándorlásban való hitnek. Ma ostobábban ítélnék az állat lelkéről.

■ Megdől-e egy gondolatmenet nagyszerűsége, amiért hamis téltel bizonyít? Ellenkezőleg. Nem dől meg.

■ Ismerünk valakit, ha meg tudjuk különböztetni: mi benne tudatos, mi öntudatlan.

■ Mindent megérteni, mindent megbocsátani? Magunknak is?

■ Az életveszély felveri minden tehetségünket, erőssé, bátorrá, okossá varázsol, felvillanyozza öntudatunkat és önerzetünket, nagyszerű világosságok gyúlnak ki belsőnkben stb. De – hiszen minden pillanat – életveszély. Van-e, aki érezne? A genieben állandók lehetnek annak a momentumnak a nagyszerűségei.

■ Az illúziók személyes elvesztéséhez való jog – maga az élethez való jog.

■ Az igazi jóság – az illúzióengedélyezés művészet.

■ Annak, hogy az ember már nem hisz önmagában, semmi pótléka a világon. Sem az, hogy másokban tud hinni, sem az, hogy másokban sem hisz.

■ Konzervatívvá az teszi az embert, hogy ha nem bízik az emberekben. Ez pedig általánosítása annak, hogy nem bízik magában.

■ „Nem érdemes”: ez a Halvaszületés annunciációja. Az őszinteség mindig túlmutat önmagán.

■ A türelem az ember igazi tisztasága.

■ Hányan mondták már az élet örömeire: Hát ennyi az egész?! Volt-e már, aki a szenvedéseit összegezve így csodálkozott: igazán csak ennyi az egész?

■ Félünk a szomorúságtól, mert a szomorúság végérvényes, tehát reménytelen; mily mohón bontjuk s rontjuk ideiglenességekre: bosszankodásra, haragra, ellenkezésekre, vagy menekülvén a szépségtől, szépségekre!

■ Az életrealitás egy szomorú jele: a gyorsaság, amivel a fiatal ember leküzdí az ideáljait.

■ A félelem – a negatív koncentráció.

■ Lírának a saját kifejezésében teljesülő érzést nevezzük.

■ A világ leglassúbb folyamata: az érzés megváltoztatása a gondolat által.

■ Mily valószínűtlen gondolat, hogy harcolók között az igazsággal békét lehetne teremteni.

■ Jaj volna, ha a szemérem mindenben megbénítaná a tudást.

■ Erkölcsbírák és az erkölcs bírái nem kegyelmeznek egymásnak.

■ A szubjektivitás: a nagy elválasztó és a nagy egyesítő erő.

■ A fejlődés nem állhat hideg lépcsőfokokból: a fejlődés a fokozódás istenstromlása.

■ Szünetlenül táplálkozik a test, szünetlenül táplálkozik a lélek. Anélkül, ami kívül van rajtunk, ami nem mi vagyunk, – egy perccig sem élhetünk.

■ Magány nélkül s mert a magány az individualizmus lényege: individualizmus nélkül nem élet az élet.

Minden elvontságon marad valami finom illata annak a konkrétumnak, amiből kivonták.

■ A mulandóság látszat; maga a látszat.

■ A lélektan első tétele, hogy: a látszat csal; utolsó tétele, hogy: a látszat nem csal.

■ Sokan összetévesztik az alantás feltevését a pszichológiával.

■ Magammal megelégedve lenni nem azt jelenti-e tulajdonképpen, mint: megelégedni magammal.

■ A büntudat magántulajdon.

■ Igazság, Isten kicsinyessége; Uram bocsá! isteni kicsinyesség!

■ Hit és igazság szakadatlanul keresik és kerülgetik egymást. De lehet-e mondani 1. hogy az, amit hiszek – csak azért: igazabb s 2. hogy az igazságnak nagyobb az elhithető ereje?

„Osvát műve nem maradhat csupán kegyeleti tárgy: az irodalom eleven táplálékává kell válnia.” (Babits Mihály)

Popper Péter: Az Írás

(részlet)

A Saxum Kiadó az Ünnepi Könyvhétre jelenteti meg Popper Péter: Az Írás c. könyvét. Az író és pszichológus szerzőt – aki összehasonlító valóságpszichológiát tanít több egyetemen és főiskolán – megdöbbenette, hogy tanítványai mennyire nem ismerik a Bibliát. Meggyőződése, hogy a Biblia mai kultúránk alapkönyve, ezért ebben a kötetében – hűségesen követve az ott leírt legfontosabb eseményeket, történeteket, gondolatokat – érdekesen, olvasmányosan, emellett szórakoztatóan ismerteti az Ószövetség könyveit. A hitelesség érdekében sokat idéz az eredeti szövegből Károli Gáspár klasszikus fordítása alapján. Nagyon óvatosan – minden térítési, vagy tagadási szándék nélkül – mint a XXI. század embere, azt is elmondja, ami a saját hite, gondolata, töprengése, kétsége.

1. Teremtés és szétválasztás

El ne felejtjük: a Biblia két teremtés-történetet mond el egymás után. Az elsőt: Mózes Első Könyvének 1. 1–31. és 2. 1–3. részében. A másodikat: a 2. 4–25-ig terjedő bekezdésekben. Lássuk hát az Első Teremtést.

„Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.” Miféle kezdetről van itt szó? Minden létezés kezdetéről? A Galaktika, a Naprendszer, a Föld teremtéséről? Vagy egy Világkorszak kezdetéről?

A megteremtett Föld pusztá volt és kietlen. És mindenütt sötét volt az ismeretlen mélységek felett. De vizek már voltak és Isten lelke lebegett felettük. Ekkor hangzik el a megrázó, borzongató, lelkesítő és legmisztikusabb mondat: „Legyen világosság!” És világosság lett!

Az Isten szerelmére: miféle világosság? Mert a „világító testeket”, a Napot és a Holdat, jóval később, csak a teremtés negyedik napján hozta létre az Úr. Nem marad más hátra, mint hogy valamilyen ezoterikus világosságra, szellemi fényre gondoljunk. És Isten már az első napon elválasztja a világosságot s sötétségtől, a szellem nappalát a szellemi éj-

szakától. Világ-napok keletkeznek és világ-éjszakák, ahogy ezt a Védák is tanítják.

Minek a kezdetéről van tehát szó? Talán egy új világnap felvirradásáról?

Ebben a világnapban a teremtés sorrendje a következő:

1. A szellem világossága és sötétsége.
2. Ég és Föld.
3. Növények.
4. Nap és Hold.
5. Vízi állatok és madarak.
6. Szárazföldi állatok. És az ember – Isten képére – férfi és nő.

Mit lehet még megtudni ebből a teremtés-mitoszból?

Először is azt, hogy az Isten kétnemű, egyszerre férfi és nő. Ám ez félreérthető. A földi lények közül, pl. a csigának vannak egyszerre férfi és női nemi szervei, amelyekkel parallel vesz részt az aktusban.

Az Istennél viszont arról van szó, hogy spirituális síkon nem váltak szét a nemek, tehát még nincs külön maszkulin és feminin létminőség. Isten lelkében csak ember van jelen, mint nemileg homogén jelenség. (Madách: „Én végtelen időktől tervezem, s már benem élt, mi mostan létesült”.)

Megtudhatjuk, hogy Isten az embert és valamennyi állatot növényevőnek tervezett. „Íme, néktek adok minden maghozó

füvet az egész föld színén, és minden fát, a melyen maghozó gyümölcs van: az legyen nektek eledelül.

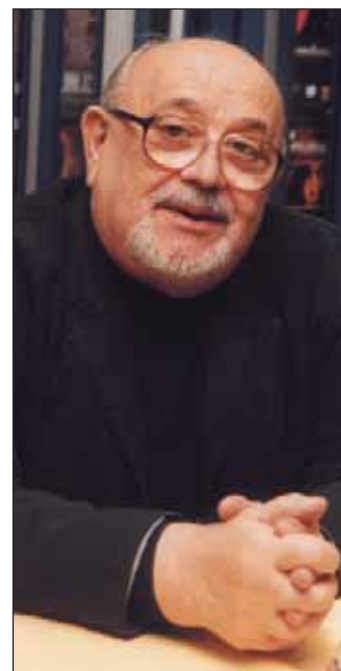
A föld minden vadainak pedig, és az ég minden madarainak, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatoknak, a melyekben élő lélek van, a zöld füveket adom eledelül.” (Móz.I.1.29–31.)

Isten előre felel a később sokat vitatott kérdésre: igenis, az állatokban élő lélek van. És ne faljuk fel egymást – sem emberek, sem állatok – akikben élő lélek lakozik.

S végül Isten hatalmat ad az embernek: „... hogy uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, a barmokon mind az egész földön, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon.” (Móz.I.1.28.)

De emberek felett nem ad hatalmat neki. Az emberek feletti hatalmat Isten magának tartja fenn. Ezért – még csak előljáróban – annyit mondunk, hogy mindenféle testi, anyagi, politikai, lelki-érzelmi birtoklás, emberi hatalom gyakorlása ember felett, tiltott és istenkáromló.

S most lássuk a Második Teremtés Történetet, ami semmiképpen sem megismétlése az Elsőnek. Az a bizonyos sorrend:

1. A Föld már létezett!
2. Nedvesség (pára) borítja be a földet.
3. Isten embert formál a nedves porból, és életet (lelket) lehel belé.
4. Megteremti az Éden Kertet, és abba helyezi el az embert.
5. Gyümölcsöző fákat teremt az ember táplálékául. Létrehozza Éden közepén az Élet Fáját és a Jó és Gonosz Tudásának Fáját.
6. Isten megtiltja, hogy az ember egyen a Jó és Gonosz Tudásának Fájáról. Halállal fenyegeti.
7. Isten társat akar adni az embernek: állatokat teremt. Az ember nevet ad nekik. De társként egyiket sem fogadja el.
8. Elaltatja az embert, kiveszi egyik bordáját, és nővé formálja. Őt társául fogadja az ember.

A sorrend tehát az éppen fordítottja az Első Teremtésnek. Különösen fontosnak tartom, hogy a már létező Földre teremt, s míg az Elsőben az ember utolsó teremtményként jelenik meg a Földön, a Másodikban elsőnek érkező teremtmény lesz belőle.

Nehéz kikerülni azt az értelmezést, hogy míg az első teremtés-mitosz magának a világnak a teremtését beszéli el, a másodikban a Föld legutolsó világműködésének a kialakulásáról van szó.

Csutka manó meséje

■ Ki ne szeretne újra gyermek lenni, ismét játszózni, felhőtlenül ártatlan kalandokba keveredni? Ki ne szeretne megismerkedni a Kék Álommanóval, aki a Csutka becévére hallgat és örömmel válaszol minden internetszörföző kérdésre, biztat és tanácsot ad, bármilyen gondunkkal fordulunk is hozzá? Akinek kedve támad mesevilágban kóborolni, az vegye kézbe Zalaba Zsuzsa „Hét lakat alatt” című mesekönyvét, amelyben Csutka manóval találkozhat.

„Álommanóról lévén szó, egy korántsem mindennapi lény kalandozásaira derít fényt a könyv további két főszereplője, Eszter és Dávid. A gyermekek álmaikban találkozhatnak Csutkával, s a rejtelmes útjaik során – álomvilágot és a mindennapok birodalmát körbejárva – olyan eseményeknek lesznek a résztvevői, amelyek titokzatos módon valósulnak meg mindkét szférában. A mindennapok világából átke-
rülnek a tárgyak az álomvilágba, az álomvilágból pedig nem csak az elveszettek hitt kincs, hanem maga Csutka is átröppen a valóságba”, mesél kötetéről Zalaba Zsuzsa.

A manó élete és további kalandozásai folytathatóak, s a www.csutkamano.hu honlap segítségével a gyermekek, szüleik és az iskolák is közreműködhetnek a következő mesekönyv tartalmának alakításában.

A kalandot és internetet kedvelő érdeklődők egy igazi manót ismerhetnek meg – nemcsak kötet formában. Csutka manó, a mesekönyv főszereplője a honlapon keresztül nemzetközi gyermekelevelezőklubot működtet, és arra vállalkozik, hogy életének további történéseit a gyermekek háttárazzák meg.

Faggatásomra Zalaba Zsuzsa elmondta, hogy egyre nő a gyermekszörfözők száma, és a szülők készségesen veszik fel a kapcsolatot a gyermekük nevében Csutkával és nagyobb gyermekek is kapcsolatba lépnek vele, nem titkolva, hogy már kinőttek a mesék világából, de a honlap mégis felkeltette az érdeklődésüket, s kíváncsian várják a friss híreket, a manóval kapcsolatos újabb történéseket. Zsuzsa a manócskát rendszeresen útnak indítja a világ valamelyik tájára, aki ott élményeket és tapasztalatokat gyűjt, s minden értékes információt, útibeszámolót megoszt majd az érdeklődőkkel. Minden hónapban újabb fejtörő kérdésekkel rukkol elő, s természetesen, aki ezeket a kérdéseket pontosan szeretné megválaszolni, annak elég jól ismernie kell Csutkát, a honlapot, s nem utolsósorban a mesekönyvet.

„A gyerekek hálásak, örömmel fogadták Csutka létezését, s barátságos beszámolókkal ajándékozzák meg őt. Csodálatos foglalatosság ez, hiszen ilyen módon is értékeket oszthatunk

meg a gyermekekkel: irodalmat, megzenésített gyermekverseket, úti beszámolókat, földrajzi érdekességeket, gyermeki nyelven megírt bölcsességeket közvetíthetünk feléjük. A gyermekek pedig megoszthatják Csutkával a kincseiket, legfeltettebb gondolataikat, örömeiket, bánatukat, kívánságait, nyári élményeiket, saját verskéiket, eredményeiket. A manót is vallatóra foghatják, bármit megtudhatnak kicsi barátjukról. S minél több kérdés és válasz jön, annál csodálatosabb és izgalmasabb lesz ez az együttműködés.”

A kötetéről Zalán Tibor kritikus a következőképpen vélekedett: „Zalaba Zsuzsa sok meseleleménye közül, melyeket most megjelenő gyermekkönyvében felhalmoz, ez az egyik legszebb: az álomkapu ott lakik a szemünkben, csak nem mindig nyithatjuk ki, illetve csukhatjuk be. Ha másból nem is, ebből az egyetlen mozzanathoz máris sejtethetjük, hogy költővel van dolgunk, nem is akármi-lyennel. Az olvasónak tehát nincs más dolga, mint a könyv első oldalain felkínált játékszabályokat elfogadni, és máris működni kezd vele, körülötte a mesevilág gépezete. Az álomkapu azonban önmagában csak eszköz a másik dimenzióba jutáshoz, de semmi esetre sem a mese motorja. A dolgok mozgásba lendítéséhez, az események kellő irányba tereléséhez, tempóban tartásához karmes-

terre van szükség. A mi mesénk karmestere különös lény, ágyikója egy dióhéj, a takaróját meg fűszálakból fonta a szél. Mi más is lehetne ökelme, mint egy manó. Hívhatnák Kék álommanónak is, mert így hívják igazából, de az túl elegáns még egy Kék hegyen túli mesében is. Legjobb, ha Csutka manónak hívjuk, ez aranyos, és legalább a szülőknél is van mit megmagyarázniuk gyermekeiknek, hiszen honnan is tudná egy mai gyerek, mi is az a csutka, főleg, mi a csutkababa. Most már indulhat a masinéria, és az író érte hozzá, hogyan is váltogassa a színeket, valóságokat-valótlanságokat, helyzeteket és idődimenziókat.”

A kötet nagyoknak, kicsiknek egyaránt izgalmas olvasmányt nyújthat: nyissák hát ki a könyvet, illetve klikkeljenek a honlapra. Ismerkedjenek meg Csutka manóval!

(Az interaktív mesekönyv megrendelhető a www.csutkamano.hu honlapon és megvásárolható a könyvesboltokban.)

(X)

Technikai okok miatt e számunkból a Megjelent könyvek listája kimaradt. Következő számunkban folytatjuk a Megjelent könyvek listájának közlését.

webconsult

<http://www.webconsult.hu>

► Arculattervezés, Interaktív honlapok készítése, ►
► Internetes alkalmazásfejlesztés, Elektronikus kereskedelem ►
► Szaktanácsadás ►

Telefon: 432-9435, 432-9436, 261-2160

BÁNKI ÉVA esőváros

A Határsávban túl lehet élni mindent.
„Márquez, Darvasi és Závada ízei ...
felvidéki családragény az új évezred elejéről”

– Szilasi László, litera.hu

MAGVETŐ – Az Év Kiadója

Korlátozott számban ismét kapható!

Osvát Ernő:

Az elégedetlenség könyvéből

Összegyűjtött írások

302 oldal, kötve 1200 Ft

Megrendelhető a szerkesztőségben:

1114 Budapest, Hamzsabégi út 31.

Telefon/fax: 466-0703. A megrendeléseket postán,
utánvétellel teljesítjük, a postaköltséget felszámítjuk.

Megvásárolható
a Libri Kft., a Lira és Lant
Rt. valamint
a Magyar Könyvklub Rt.
könyvesboltjaiban.
Ára: 8479 Ft

MÁRCIUS KÖZEPÉN NYÍLIK

OKKER

Pedagógus Könyves és Taneszköz
Áruház

Az OKKER Oktatási, Kiadói és Kereskedelmi Kft.
életében újabb mérföldkőhöz érkezett. Az OKKER Pedagógus
Könyvesbolt kibővítésével létrejön Budapest egyik
legnagyobb taneszköz és könyvesboltja, a város szívében:

A NYUGATI PÁLYAUDVAR MÖGÖTT,
A PODMANICZKY ÉS A CSENGERY UTCA SARKÁN
(KÖRÜTTŐL 3 SAROK)

Az OKKER Kiadó mintaboltjaként is szolgáló üzlet egy már
jól bejáratott helyszínen, a megszokott és a továbbiakban
is garantált széles körű választékkal, szakmai háttérrel
és szakszerű kiszolgálással várja kedves vendégeit. A március
közepére tervezett nyitás után közel 120 négyzetméter,
és megújult környezet várja a pedagógus kollégákat,
szolgáltatásainkkal:

Elérhetőségeink:

1067 Budapest, Podmaniczky u. 37.

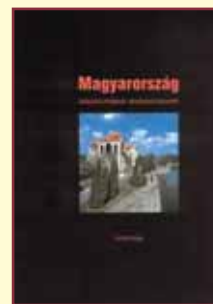
Postacím: 1390 Budapest, Pf.: 167.

Tel., fax: 302-7370, 312-2851

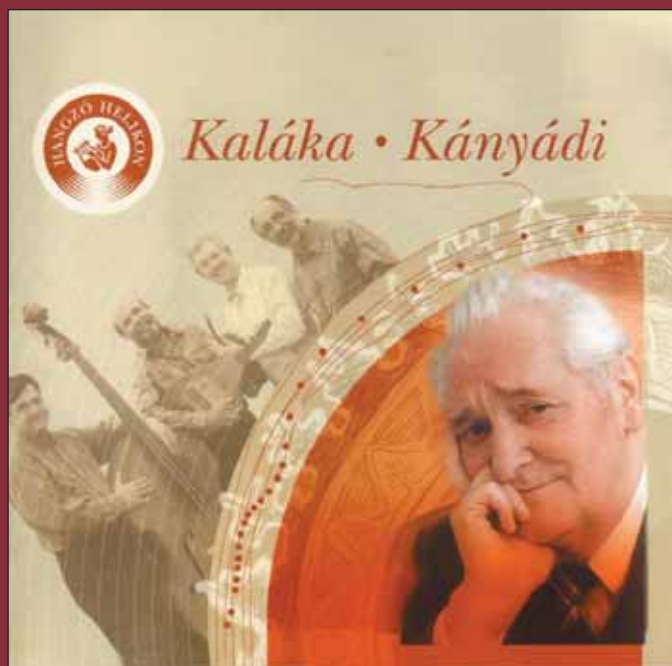
E-mail: konyvesbolt@okker.hu

Internet: www.okker.hu

A Librotrade Kft. ajánlata

- Oxford University Press*
Phrasal Verbs – Tanuljuk meg a 100 legfontosabbat 2167 Ft
- Grimm Kiadó*
Langenscheidt Grosswörterbuch DAF
– új kiadás, keménykötésben 6800 Ft
Magyarország
– Kulturális értékeink, természeti kincseink 4900 Ft
Ungarn (kulturális értékeink – németül) 5900 Ft
Hungary (kulturális értékeink – angolul) 5900 Ft
La Hongrie (kulturális értékeink – franciául) 6190 Ft
- Thames and Hudson*
Living In Hungary 17 573 Ft
- Flammarion*
Soulé-Fleischer: L'Art de vivre en Hongrie 12 861 Ft
- Gold Bridge*
Varga István: Japán–magyar társalgás 7416 Ft
- Angol nyelvű irodalom*
Bayley: Iris – A Memoir of Iris Murdoch 3154 Ft
Harris, Joanne: Holy Fools 2163 Ft
Nabokov, Vladimir: The Luzhin Defense 3943 Ft
Wallance Daniel:
Big Fish – A Novel of Mythic Proportions 2654 Ft

Hangzó Helikon: Kaláka – Kányádi

Kányádi Sándor 75. születésnapját köszönti a Helikon Kiadó és a Kaláka együttes ezzel a könyvvel. A Kaláka együttes sok év óta adja elő a költő megzenésített verseit, a születésnapra néhányat új feldolgozásban, másokat most először énekel meg a könyvhöz mellékelt CD-n. A könyvecske Kányádi Sándor húsz versét tartalmazza, az ismert és népszerű Faragott versikétől, a Három szék-lábtól a Vannak vidékek ciklus néhány darabjáig. Olvassuk és hallgassuk egyszerre Kányádi Sándort – meg a Kalákát!

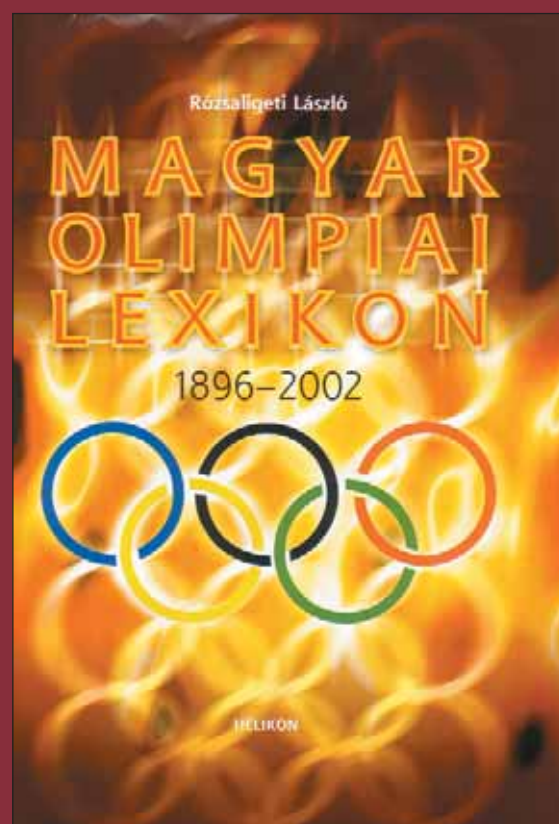
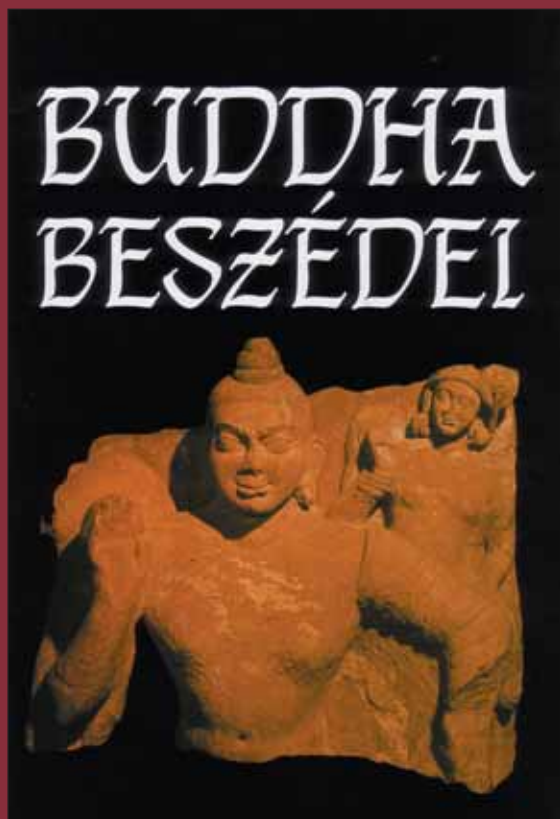
A Hangzó Helikon sorozat első kötete
4490 Ft

Előkészületben: Cseh Tamás – Ady,
Sebestyén Márta – magyar népdalok,
Sebő Ferenc – Nagy László

Buddha beszédei

Buddha beszédeiben az élethez való ragaszkodás elvetése, a szeretet és a gyűlölet elutasítása olyan szemléletességgel és erkölcsi tisztasággal párosul, amely azt is megérteti, hogyan válhatott tanítása világvallássá. A Kelet hite és kultúrája egyre intenzívebben van jelen Magyarországon is. A kötet első megjelenése óta több mint tíz esztendő telt el, ezért adjuk most újra közzé ezt az alapművet Vekérdi József fordításában, utószavával és jegyzeteivel.

2490 Ft

Rózsaligeti László: Magyar olimpiai lexikon

A közel 700 szócikket tartalmazó, kb. 350 fotóval illusztrált Magyar olimpiai lexikonban minden magyar sportoló szerepel, aki az olimpiák 1896-tól 2002-ig tartó történetében valaha érmet szerzett. A 392 oldalas könyvben az olimpiák statisztikai összefoglalása (éremtáblázatok, versenyzők, versenyszámok, az Olimpiai Érdemrend kitüntetettjei stb.), valamint a magyar sportegyesületek bemutatása is helyet kap. A szerző a Nemzeti Sportszövetség tanácsosa, akinek 2000-ben megjelent műve most a Helikon Kiadó javított és 150 oldallal kibővített kiadásában jelenik meg. Minden sport iránt érdeklődő és sporttal foglalkozó elméleti és gyakorlati intézmény nélkülözhetetlen kézikönyve lehet.

3990 Ft